

Stämmohandlingar
årsstämma 13 maj 2023

Innehållsförteckning

Välkommen till årsstämman 2023	3	Etikrådets rapport.....	34
Dagordning.....	4	Nomineringskommitténs rapport.....	35
Arbetsordning för stämman	5	Lekmannarevisors granskningsrapport.....	36
Nomineringar av förtroendevalda	8	Styrelsens propositioner till stämman	37
Presentation av valberedningens och nomineringskommitténs nomineringar, arbetstagarrepresentanter och vd	9	Motioner och styrelsens yttranden.....	42
Styrelsens rapport	21	Arvoderingsregler 2023.....	46
Slutrapport kring medlemsengagemang	25		
Valberedningens rapport.....	31		

Välkommen till årsstämman 2023

Alla medlemmar i JAK Medlemsbank kallas härmed till ordinarie föreningsstämma den 13 maj 2023. Stämman hålls i Palme-salen i ABF-huset, Sveavägen 41 i Stockholm, i kombination med elektronisk uppkoppling.

Registreringen öppnar kl. 08:00. Stämmoförhandlingarna börjar kl. 09:00 och stämman avslutas cirka kl. 17:00.

Vid stämman kommer olika förslag att tas upp för diskussion. Propositionerna behandlar ämnen som hur revisorer utses, olika kategorier för medlemskap, antalet styrelseledamöter, ändring av Särskilda bestämmelser och ränta på inlåning. Motionerna behandlar villkoren för lån, återbetalning av medlemsinsatser och förslag på en stödförening.

Stämman kommer inledas med en fördjupas diskussion om JAKs färdriktning framöver. Bankens vd och styrelseordförande kommer att redogöra för läget och alla medlemmar inbjuds delta i dialogen.

Under stämman kommer val av förtroendevalda inom JAK för nästkommande år genomföras.

Varmt välkommen!

Lena Eriksson Åshuvud

Styrelsens ordförande

PRAKTISK INFORMATION INFÖR ÅRSSTÄMMAN

Anmälan och stämmohandlingar

Anmälan ska vara föreningen tillhanda senast den 5 maj.

Information om stämman, stämmohandlingar och anmälan finns på föreningens hemsida: jak.se/stamma

Hybridstämma

För att säkerställa att endast medlemmar med rösträtt deltar i förhandlingarna behöver alla deltagare legitimera sig med BankID. Medlemmar som inte kan eller vill använda BankID kan utöva sin rösträtt genom att legitimera sig med giltig ID-handling på plats.

För att hålla hybridstämma kommer vi använda oss av två webbaserade tjänster: en för stämmoförhandlingarna och en för videomöte. För att delta på distans behöver du en stabil internetuppkoppling samt en uppdaterad webbläsare. Även deltagare på plats behöver ha en telefon, surfplatta eller dator

för att kunna delta i stämmoförhandlingarna. Föreningen kan inte erbjuda personlig teknisk support under mötet.

För mer information se: jak.se/stamma.

Resa och logi

Föreningen ersätter kostnader för resa och logi i efterhand enligt följande:

- Logi ersätts upp till ett maxbelopp per natt för alla som haft en logikostnad. Hur stor ersättningen blir avgörs av hur många som deltar och ansöker om ersättning.
- Resa ersätts upp till ett maxbelopp för alla, under förutsättning att man rest med tåg 2 klass eller buss. Resa med bil ersätts endast om de allmänna kommunikationerna inte varit tillfredsställande.

Kvitton i original för logi och resor ska vara JAK Medlemsbank tillhanda senast två veckor efter stämman. Beslut om kostnadsutjämning och utbetalning av ersättning sker i efterskott.

Ombud

Om du inte har möjlighet att närvara, kan du låta dig företrädas av ett ombud. Ett ombud har enligt stadgarna rätt att företräda en (1) fysisk person som är medlem och en (1) juridisk person som är medlem.

Varje medlem som fyllt 16 år och betalat grundinsats har rösträtt på stämman. I det fall förmyndare för omyndig medlem bedömer att den omyndige kan företräda sig själv, kan en fullmakt lämnas till denne.

Fullmaktsgivaren (den som lämnar en fullmakt) kan lämna in sin fullmakt till föreningen på följande sätt:

1. Via internetbanken – lämna ifylld fullmaktblankett via meddelande i internetbanken, ämne "Fullmakt årsstämma 2022". Ska vara föreningen tillhanda senast kl. 09:00 den 29 april.
2. Via post – lämna ifylld fullmaktblankett samt vidimerad legitimationskontroll i ett kuvert märkt "Fullmakt årsstämma 2022" och skicka in portofritt till: FRISVAR, JAK Medlemsbank, 20305762, Vasagatan 14, 541 20 Skövde. Ska vara föreningen tillhanda senast den 29 april.

Fullmaktblanketter finns att ladda ner på: jak.se/stamma.

Dagordning

Rutan visar vilken punkt på dagordningen som informationen i detta avsnitt behandlar.

5

1. Val av mötesordförande, två justerare och två rösträknare
2. Anmälan av protokollförare och övrigt presidium
3. Föreningsstämmans behöriga utlysande
4. Upprättande av röstlängd
5. Fastställande av dagordning och arbetsordning
6. Valberedningens och nomineringskommitténs nomineringar av förtroendevalda
7. Rapportering från förtroendevalda
 - 7.1 Styrelsens rapport
 - 7.2 Valberedningens rapport
 - 7.3 Etikrådets rapport
 - 7.4 Nomineringskommitténs rapport
8. Styrelsens årsredovisning
9. Revisorernas berättelser
10. Fastställande av resultat- och balansräkning
11. Beslut med anledning av föreningens överskott eller underskott enligt den fastställda balansräkningen
12. Beslut angående ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och den verkställande direktören
13. Behandling av propositioner från styrelsen
 - 13.1 Diversifierad medlemsavgift
 - 13.2 Ändring av antal styrelseledamöter i stadgar
 - 13.3 Ändring av Särskilda bestämmelser
 - 13.4 Utse en permanent arrangörsgrupp
14. Behandling av motioner från medlemmar
 - 14.1 Bilda JAKs vänner
 - 14.2 Pensionärers möjlighet att låna i JAK
 - 14.3 Återbetalning av förfallna låneinsatser
15. Styrelsens redogörelse för prognos för kommande verksamhetsår
16. Fastställande av medlemsavgift för det kommande verksamhetsåret
17. Beslut om ersättning till förtroendevalda
18. Val av ordförande samt ledamöter i styrelsen
19. Val av revisorer och suppleanter
20. Val av ledamöter i etikrådet, varav en sammankallande
21. Val av ledamöter i valberedningen, varav en sammankallande
22. Val av ledamöter i nomineringskommittén, varav en sammankallande
23. Övriga frågor

ALLMÄNT

Stämmodeltagare ska eftersträva en öppen och hjärtlig stämning där var och en ska kunna delta. Alla förslag är lika värda och ska behandlas därefter.

Styrelsen har beslutat att stämman ska hållas fysiskt i kombination med elektronisk uppkoppling; en hybridstämma. Årsstämmorna kommer dock i stort sett genomföras enligt samma arbetsordning som tidigare stämmor. Röstlängd, dagordning, talarlista, röstning o. dylikt hanteras med en tjänst i webbapplikationen Suffra. Instruktioner lämnas till anmälda stämmodeltagare innan stämman.

Ordningen inför varje ny punkt på dagordningen är följande:

1. Dagordningspunkten anmäls
2. Frågan föredras
3. Presidiet repeterar ”ordningen”
4. Debatt. Alla förslag (yrkanden) ska lämnas skriftligen i Suffra
5. Debatten avslutas
6. Förslagen justeras, vilket innebär att presidiet läser upp samtliga inkomna förslag och frågar om de är rätt uppfattade
7. Beslut
8. Beslutet annonseras
9. Eventuella följdbeslut

Ärenden	Stämman kan endast fatta beslut i ärenden som anmäls i förväg. Dock kan stämman ta upp vissa övriga frågor. Sådana övriga frågor ska väckas innan stämman fastställer dagordningen.
Begära ordet	Ordet begärs genom att stämmodeltagaren begär ordet, vid digital eller hybridstämma görs detta i Suffra. Mötesordförande för en talarlista och tilldelar ordet utifrån en turordning.
Proposition	En proposition är ett förslag från styrelsen till stämman.
Motion	En motion är ett förslag från en eller flera medlemmar till stämman.
Yrkande	Varje medlem har rätt att yttra sig och ställa förslag (yrkande) vid stämman. Samtliga yrkanden ska lämnas skriftligen. Vid digital eller hybridstämma görs detta i Suffra. Enligt föreningspraxis anses alltid bifallsyrkanden föreligga för styrelsens förslag, så som de är framlagda i befintliga stämmohandlingar (propositioner och förslag till beslut med anledning av motioner). Ett förslag i en motion anses också automatiskt föreligga som yrkande till stämman. Det krävs alltså inte att någon stämmodeltagare yrkat att motionsförslaget ska bifallas för att det ska behandlas som yrkande i plenum.
Nominering	Nominering innebär att föreslå en person som kandidat till en förtroendepost. Valberedningens och nomineringskommitténs nominering av kandidater föreligger alltid. Varje medlem har rätt att nominera andra kandidater. Samtliga nomineringar utom nomineringar till nomineringskommitté ska lämnas senast den 1 februari för att behandlas innevarande år, nomineringar som lämnas in senare kan behandlas vid stämman efter valberedningens godkännande. Alla nomineringar förutsätter att den föreslagna personen har accepterat att åta sig uppdraget.
Ordningsfråga	Vid frågor eller förslag som berör mötesordningen, till exempel yrkande på ajournering, stadgetolkning, tidsbegränsning, streck m.m. anmäls ”ordningsfråga” till presidiet. Vid digital eller hybridstämma görs detta i Suffra. Mötesordföranden ansvarar för att framföra ordningsfrågor vid stämman.
Tidsbegränsning	Tidsbegränsning av inlägg har syftet att tvinga deltagarna att koncentrera sina inlägg och att möjliggöra för fler att delta. För sitt första inlägg vid varje ärende har stämmodeltagaren tre (3) minuter och för efterföljande inlägg två (2) minuter.

Replik	Den som blir direkt angripen i diskussionen har rätt att begära replik, som bryter talarordningen. Den på vilken replik begärts har rätt till en motreplik. Repliklängden får inte överstiga en (1) minut.
Streck i debatten	Särskilt förslag om att avsluta en debatt. Ordföranden frågar då stämman om streck ska sättas. Innan strecket slutligen kan sättas ska samtliga lagda förslag justeras. Finns nya förslagsställare får dessa ordet först för att redovisa sina förslag. Därefter kan ytterligare talare anmäla sig till talarlistan. Denna justeras och därefter sätts strecket och några nya yrkanden tas därefter inte upp.
Avslutande av debatten	När talarlistan gått igenom justerar ordföranden lagda förslag. Sedan samtliga förslag visat sig vara rätt uppfattade ställs frågan om huruvida debatten i ärendet är avslutad. Efter att detta skett kan ingen erhålla ordet för annat än ordningsfråga.
Beslut	När debatten avslutats föreslår ordföranden en propositionsordning för beslutet vilken ska godkännas av stämman. Syftet med propositionsordningen är att alla förslag ska vägas mot övriga förslag på ett rättvist sätt. Beslut fattas som regel med acklamation, dvs. att stämmodeltagarna ropar "ja" till det förslag de vill bifalla. Vid digital eller hybridstämma fattas beslut i Suffra.
Votering	Om någon stämmodeltagare önskar votering, ska en sådan genomföras. Till en början kan försöksvotering användas. Den går till så att ordföranden, med användande av den tidigare fastställda propositionsordningen, ber de röstberättigade att räkna upp sina röstkort för att översiktligt kunna bedöma majoritetsställningen. Om utfallet är klart (bedömningsbart utan egentlig räkning) frågar ordföranden om votering vidhålls. Om ingen då önskar votering sker beslutet i enlighet med försöksvoteringens resultat. Vidhålls voteringen, eller om ingen enkelt avgörbar majoritet kunnat nås, ställs voteringsproposition och rösträkning sker. Vid digital eller hybridstämma sker votering i Suffra.
Rösträtt	Röstberättigad är den som är medlem den dag kallelse till stämman utfärdas samt har fyllt 16 år och fullgjort sin grundinsats. Röstberättigad medlem har även yttrande- och förslagsrätt vid stämman. Alla medlemmar, med undantag för utesluten medlem, har dock rätt att närvara på stämman.
Röstlängd	Berättigad att delta i beslut är den som finns förtecknad i den av stämman fastställda röstlängden.
Ombud	Ombud med fullmakt har, enligt stadgarna, rätt att företräda en (1) fysisk person som är medlem och en (1) juridisk person som är medlem. En medlem som endast kan delta vid stämman genom ställföreträdare, till exempel en juridisk person eller underårig, har dock alltid rätt att företrädas av sin ställföreträdare. Medlem får ej företrädas av ombud eller ställföreträdare som är utesluten medlem.
Poströster	Om stämman kombineras med poströstning, registreras inlämnad röst innan stämman påbörjas.
Majoritetskrav vid stämmobeslut	Majoritetskrav vid andra beslut än val Beslut utgörs av den mening som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Andra majoritetskrav gäller vid vissa beslut gällande fusion, likvidation eller upplösning utan föregående likvidation, se föreningslagen för mer information. Beslut om ändring av stadgarna är giltigt om minst två tredjedelar av de röstande har röstat för det med vissa undantag. Beslut om ändring av stadgarna som innebär att en medlems skyldighet att betala insatser eller avgifter till föreningen ökas eller att medlemmens rätt till vinst inskränks är giltigt om minst tre fjärdedelar av de röstande har röstat för det. Vid vissa stadgeändringar krävs att samtliga röstande på föreningsstämman har röstat för det, se föreningslagen för mer information. Kvalificerad majoritet används även vid reglementesändringar i kapitel 2-5, ett sådant beslut är giltigt om minst tre fjärdedelar av de röstande har röstat för det.

	<p>Majoritetskrav vid val Vid val anses den som har fått flest röster vara vald. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning.</p>
Personval	<p>Vid val behandlas samtliga föreslagna kandidater. Om det endast finns ett förslag till beslut sker votering öppet, såvida ingen påfordrar slutna val. Finns fler kandidater till samma post sker val som regel genom slutna omröstning med röstinlämning enligt röstlängden. Valsedel får endast uppta sådana namn som föreslagits. Någon samlande beteckning för en särskild grupp av kandidater är inte tillåten. Valsedel ska uppta lika många namn som antalet platser som ska utses. Vid digital eller hybridstämma sker personval i Suffra.</p>
Utslagsröst	<p>Vid lika röstetal i en omröstning i ett sakärende har tjänsteförrättande stämмоordförande utslagsröst. Uppkommer lika röstetal vid personval avgör däremot lotten.</p>
Reservation	<p>Varje röstberättigad har rätt att reservera sig mot ett fattat beslut. Reservation inlämnas skriftligen. Vid digital eller hybridstämma lämnas reservation i Suffra. Reservation är personlig och anmäls i anslutning till fattat beslut. Den skriftliga reservationen ska vara presidiet tillhanda före stämmans avslutning.</p>
Ajournering	<p>Att mötet ajourneras betyder att ett avbrott ska göras. Ajourneringsförslag kan ställas av vilken medlem som helst. Vanligaste orsaken till ajournering är fikapaus eller liknande. Men det kan också bero på att man vill skaffa sig kompletterande information, bättre argumentationsunderlag etc.</p>

FÖRENINGSORGAN	PÅGÅENDE	OMVAL	NYVAL
----------------	----------	-------	-------

Styrelsen

Lena Eriksson Åshuvud (ordförande)	2022–2024		
Erik Johansson		2023-2026	
Tomas Frejarö		2023-2024	
Bengt Adolfsson	2022–2025		
Joseph Josefsson	2022–2025		
Charlotte Lundberg			2023-2026
William Antonsson			2023-2025
Ola Höiden			2023–2026
Sabina Ausfelt			2023-2024

Lekmannarevisor

Anna Hansson (ordinarie)		2023-2024	
Helena Bergli (suppleant)			2023-2024

Etikrådet

Eva Stenius		2023-2024	
Rand Nezamaldin (sammankallande)	2022-2025		
Lena Bjärskog	2022–2025		
Aaron Tuckey	2021–2024		
Mikael Odhage			2023-2026

Externrevisor

EY, Micael Engström (huvudansvarig)		2023–2024	
-------------------------------------	--	-----------	--

Valberedning

Rikard Rudolfsson (sammankallande)	2022-2025		
Michael Softić	2022-2025		
Ulla Kedbäck	2022-2024		
Annica Schäfer			2023-2026
Björn Martinsson			2023–2026

Presentation av valberedningens och nomineringskommitténs nomineringar, arbetstagarrepresentanter och vd

STYRELSEN

Styrelseordförande

PÅGÅENDE MANDAT

Lena Eriksson Åshuvud (1964) bosatt i Stockholm. Medlem sedan 2019. Styrelseledamot sedan 2019. Vice ordförande sedan 2020, ordförande sedan 2021.

Utbildning: Handelshögskolan i Stockholm med inriktning på finansiell ekonomi och internationellt företagande.

Sysselsättning: Arbetar i egen firma med rådgivning, coachning och stöd i finansieringsfrågor till företag med hållbarhetsinriktning, framför allt sociala företag.

Erfarenhet: 20 års erfarenhet av ledande befattningar i bank och finans på SEB och Europeiska Investeringsbanken. Har jobbat med impact investeringar och stöd till sociala företag bland annat på PwC och Impact Invest. Sekreterare i verkställande ledningen på SEB, tidigare och pågående styrelseuppdrag i frivilligorganisationer och bolagsstyrelser.

Bankspecifik erfarenhet: Operativ: 23 år, bankstyrelse: 3 år.

Valberedningens motivering: Lena har stor erfarenhet av bankverksamhet och många kompetenser som behövs i JAK:s styrelse. Hon har känt till JAK länge och jobbat större delen av sitt liv för att skapa större hållbarhet inom banksektorn. Hon har ett internationellt perspektiv på finanssektorn och vill gärna bidra till JAK:s utveckling.

Styrelseledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Joseph Josefsson (1989) bosatt i Jönköping. Medlem sedan 2022.

Verksamhet: Bolagsjurist Dina Försäkringar Göta, Jönköping.

Tidigare verksamhet och uppdrag: Skadereglerare försäkring, försäljning.

Utbildning: Affärsjuristprogrammet, Jönköping University

Erfarenhet: Juridik, regelefterlevnad, internrevision, tolkning av avtal, förhandlingar. Upphandling och kravställning.

Föreningsvana: Fritidspolitiker i Socialnämnden, Jönköpings kommun.

Valberedningens motivering: Erfarenhet från en liten aktör (Dina Försäkringar) som hävdar sig på en marknad med stora spelare. Joseph har förmåga att göra balanserade ställningstaganden, i avseende intjäning VS regelefterlevnad. Det är en balansgång som är svårare för mindre aktörer, Joseph bedöms bidra till den målsättningen.

FÖRESLAGEN NYVAL

Ola Höiden (1971) bosatt i Stockholm. Ny medlem i JAK, men är sedan ett antal år väl orienterad om både Ekobanken och JAK, bl a genom Fair Finance Guide's värderingar av bankerna.

Utbildning: Ola är utbildad civilekonom från Handels i Göteborg med inriktning mot marknadsföring. Senare (2012) har han studerat hållbar samhällsutveckling på Stockholms universitet med kurser i bl a ekologisk ekonomi.

Sysselsättning: Sen 2015 driver han egen konsultverksamhet i frågor som rör analys, strategi och kommunikation för hållbar utveckling. På senare tid har det ofta handlat om filmproduktion. Uppdragsgivare är t ex Naturskyddsföreningen, Fairtrade, Civil Right Defenders m fl. Hans marknadsföring fick t ex Fairtrade att växa kraftigt.

Erfarenhet: Han har jobbat som anställd på Rädda Barnen, Fairtrade Sverige (där han var kommunikationsansvarig 2006-2014) och Greenpeace, huvudsakligen med strategisk information.

Föreningsvana: I hans CV nämns diverse styrelseuppdrag, t ex för Fair Action och nu senast för Supermiljöbloggen.

Valberedningens motivering: Ola betecknar sig som kommunikationsstrateg med stort engagemang för hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och miljöfrågor. Han säger sig vara prestigelös och ger ett energiskt och engagerat intryck. Vi tror att han kan vara till stor nytta för den nödvändiga marknadsföringen av JAK framöver.

FÖRESLAGEN NYVAL

Sabina Ausfelt (1987) bosatt i Stockholm. Medlem sedan 2020. Ledamot i JAKs styrelse 2021-22 som arbetstagarrepresentant.

Utbildning: Är utbildad jurist och har en juris kandidatexamen. Har även en filosofie magisterexamen i företagsekonomi med inriktning leda, styra och organisera.

Sysselsättning: Under 2021-22 chef för JAKs avdelning för FCP (Financial Crime Prevention). Fr o m januari 2023 anställning utanför JAK.

Erfarenhet: Har tio års erfarenhet med frågor som rör penningtvätt, terrorfinansiering och annan brottslighet. Har både erfarenhet av myndighet (Skatteverket och Polisen) såväl som bank (Handelsbanken). Även hennes färsk erfarenheter inifrån bankens verksamhet liksom av arbetet i JAKs styrelse är naturligtvis värdefulla.

Valberedningens motivering: Sabina har ett utpräglat intresse för regelfterlevnad och är övertygad om att en hög regelfterlevnad inom antipenningtvätts- och terrorfinansieringsområdet bidrar till en mer hållbar värld. Hon står för en specifik kompetens som av granskande myndighet sannolikt kommer att efterfrågas i ännu högre grad.

Styrelseledamot

FÖRESLAGEN NYVAL

Charlotte Lundberg (1964) bosatt i Stockholm. Tidigare inte medlem i JAK men känner väl till oss från diskussioner om alternativa finansieringslösningar bl a för muslimer.

Utbildning: Civilekonom från Linköpings universitet.

Sysselsättning: Driver sedan 2018 Favafond (favafond.se) som erbjuder mikrolån på affärsmässiga villkor till utrikesfödda som vill starta eller expandera företag i Sverige.

Erfarenhet: Gedigen erfarenhet från bank och finans med anställningar på Robur Kapitalförvaltning, KPMG Consulting/Financial Services och Sveriges Riksbank, där hon var biträdande avdelningschef med ansvar för valutareserven och marknadsoperationer. Charlotte har också varit skuldförvaltningschef på Riksgälden och riskkonsult på Svenska Handelsbanken i New York.

Charlotte har engagerat sig i att minska den finansiella exkluderingen i det svenska samhället. Den traditionella bankvärlden springer mot allt större effektivitet, digitalisering och högre utdelningar - för dem som redan har allt. Det finns få alternativ för att få tillgång till finansiering för dem som inte har en historik i vårt finansiella system. Det är annorlunda utomlands där många mikrofinansinstitutioner finns även i EU-länder.

Charlotte har mycket hög kompetens inom finansiella marknader, strategisk planering och förståelse för kreditinstituts affärsstrategi samt rikshantering.

Valberedningens motivering: Charlotte vore ett mycket välkommet tillskott till styrelsens finansiella kompetens, med ambitionen att bidra till en modern bankverksamhet som fyller ut hålen i det befintliga banksystemet.

Styrelseledamot

FÖRESLAGEN NYVAL

William Antonsson (1979) bosatt i Älvängen nära Göteborg. Ny medlem i JAK.

Utbildning: William är utbildad ekonom från Luleå universitet med inriktning mot ekonomistyrning.

Sysselsättning: Numera anställd på Försäkringskassan med placering i Trollhättan.

Erfarenhet: Han har sen 2004, sedan 2008 på heltid, jobbat på bank – Nordea, SEB, Swedbank - med olika uppdrag. Först kundtjänst, direkt mot kund. Med tiden mer system och utbildningar. Han tröttnade dock till sist på den traditionella bankvärlden och sökte sig därifrån.

Föreningsvana: Bostadsrättsföreningar och andra föreningar, mest ideella och idrott, dock inte av styrelsearbete.

Valberedningens motivering: William är en genuin bankperson, med erfarenhet av kreditgivning och rådgivning och också system och pedagogik. Han har alla förutsättningar att bli en bra tillgång för JAK.

FÖRESLAGEN OMVAL

Erik Johansson (1984) bosatt i Sundsvall. Medlem sedan 2008. Styrelseledamot sedan 2020.

Utbildning: Fristående kurser inom företags- och nationalekonomi, statsvetenskap, engelska, akademiskt skrivande och filosofi.

Sysselsättning: Redovisningskonsult, Valberedningsledamot AB Koster's framtid, styrelseledamot Koster's Trädgårdars Kooperativ, Ledamot i advisory board i Fristad Koster AB.

Erfarenhet: Erik är initiativtagare till driftsbolaget Koster's Trädgårdars Kooperativ. Han har tidigare styrelseerfarenhet och föreningsvana från bland annat Feringe segelflygklubb, Fältbiologerna och CISV (ungdomsinriktad fredsorganisation). Erik har även varit aktiv i JAK:s lokalavdelning i Lund och förtroendevald i JAK:s valberedning 2011–2013.

Bankspecifik erfarenhet: Bankstyrelse: 2 år.

Valberedningens motivering: Erik har stort engagemang för JAK. Hans erfarenheter och entusiasm kan bidra till att aktivera och bredda föreningens utveckling. Erik har ekonomisk bakgrund och egen erfarenhet från idé-buret företagande.

FÖRESLAGEN OMVAL

Tomas Frejarö (1975) bosatt i Härnösand. Medlem i JAK sedan 1994. Styrelseledamot sedan 2021.

Utbildning: Universitetsutbildning inom pedagogik, statsvetenskap och idéhistoria i Uppsala, Umeå och Dar es Salaam. Utbildning som internationell valobservatör och inom solelsproduktion. Han talar flytande engelska, swahili och esperanto.

Sysselsättning: Egenföretagare inom bland annat hållbar utveckling. Han medverkar också i Green Forum – Facilitator Program Young Politicians in Africa.

Erfarenhet: Tomas har verkat som kommunalråd och medlem av kommunstyrelsen och dess arbetsutskott i Härnösand. Han har varit vice ordförande i Länsmuseum Västernorrland, ordförande i Härnösands kommunfastigheter liksom i Härnösandshus AB, där han fortfarande är styrelseledamot. Tomas har under en tioårsperiod varit aktiv i Grön Ungdom. I JAK har han periodvis varit aktiv både lokalt och nationellt, senast under 2017–2020 som sammankallande i valberedningen.

Bankspecifik erfarenhet: Bankstyrelse: 1 år.

Valberedningens motivering: Tomas har en gedigen kunskap om JAK och en bred erfarenhet av styrelsearbete. Han har medverkat i olika former av engagemang och demokrati inom politiska och andra rörelser och han har en mycket god analytisk förmåga. I en tid av omorientering av medlemsengagemanget inom JAK kan Tomas bidra med värdefulla insikter.

PÅGÅENDE MANDAT

Bengt Adolfsson (1970) bosatt i Myssjö, Oviken i Bergs kn, Jämtland. Medlem i JAK fr o m 2022.

Utbildning: Gymnasieekonom, internutbildningar på Swedbank och Handelsbanken inom företagsprogram, värdering skog/lantbruk och kommersiella fastigheter, ledarskap, placerings- och försäkringscertifiering och objektsfinansiering.

Verksamhet: Bengt driver skogsbruk i egen skog, ett utarrenderat lantbruk och entreprenadverksamhet inom eget aktiebolag.

Tidigare verksamhet och förtroendeuppdrag: Bengt har 25 års bankerfarenhet med anställningar som privatrådgivare i Föreningsbanken i Svenstavik (1991-1996), företagsrådgivare i Swedbank i Östersund (1996-2005), kontorschef i Handelsbanken Svenstavik (2005-2008) och företagsrådgivare i Handelsbanken i Östersund (2008-2016).

Därefter har han drivit eget företag i mark- och byggbranschen. Han har varit politiskt tillsatt ordförande för Bergs kommuns näringslivsbolag. Fritidsintressen är jakt liksom musik och kultur. Bengt spelar fiol och har sjungit i manskör samt spelat i dansband.

Föreningsvana: Har varit aktiv inom ett antal föreningar, bland annat Radio Berg, Centerns lokal- och kommunkrets m fl samt haft ett antal revisorsuppdrag (f n 3 st).

Valberedningens motivering: Bengt har en mycket gedigen bankerfarenhet där han vunnit priser som Årets Företagsrådgivare i Swedbank Jämtlands län samt för finansieringslösningar för företag inom bl.a. entreprenad och lantbruk. Han har ett mycket stort kontaktnät och får lätt kunders förtroende. Han kan tänka utanför boxen och får saker ur händerna. Med stort engagemang och ansvarskänsla kan han bli ett vitaliserande och nyskapande tillskott till JAK:s styrelse.

LEKMANNAREVISOR

Lekmannarevisor (ordinarie)

FÖRESLAGEN OMVAL

Anna Hansson (1974) bosatt i Alingsås. Medlem i JAK sedan 2021.

Uppdrag: Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i Alingsås och gruppleddare för Miljöpartiet. Ledamot Regionfullmäktige Västra Götaland och Hälso- och sjukvårdsnämnden.

Tidigare verksamhet och uppdrag: Ledning, styrning och utveckling av offentlig verksamhet. Dessförinnan olika roller i näringslivet där hon arbetat med ekonomiska och logistiska flöden, budget, analys, uppföljning och verksamhetsutveckling.

Utbildning: Civilekonomexamen, kurser inom miljövetenskap och automatiseringsteknik.

Föreningsvana: Ordförande i Alingsås Naturskyddsförening från 2015 till och med 2019.

Valberedningens motivering: Annas styrka är att hon med en ekonomisk grund och hjärta, har erfarenhet att utveckla och styra ideella, offentliga och privata organisationer. Anna är självgående och visat duglighet genom organet lekmannarevisor, som påtalat behovet av transparens och förankring bland medlemmar.

Lekmannarevisor (Suppleant)

FÖRESLAGEN NYVAL

Helena Bergli (1963) bosatt i Edsbro. JAK-medlem sedan 2005. Gick JAKs distanskurs 2012.

Utbildning: Högstskoleekonom med kompletteringar inom beteendevetenskap, religionsvetenskap och naturvetenskap, sammanlagt 10 års högskolestudier syftande till att kartlägga, betrakta och utvärdera skilda aspekter av människans interaktion med sin omgivning.

Sysselsättning: Senior Controller på Förvarsstaben vid Förvarsmaktens högkvarter.

Erfarenhet: Har arbetat med ekonomi sedan 80-talet, såväl med löpande redovisning, avstämningar och uppföljningar, legal och operativ rapportering, bokslut och årsredovisningar, som med förändringsarbeten av både operationell/funktionell och organisatorisk/strukturell karaktär.

Föreningsvana: Ledamot eller lekmannarevisor i ett dussintal mindre organisationer och föreningar.

Fritid: Fritiden ägnar Helena åt förtroendeuppdrag för skilda föreningar och organisationer, körsång, flyktingstödande verksamhet samt skötsel av sitt lilla lantbruk, innefattande får, getter, höns och katter. På helgerna är hon mycket ute i naturen eller "spikar" på sitt hus (en mangårdsbyggnad från sekelskiftet 1900).

Valberedningens motivering: Helena har en mycket gedigen erfarenhet av olika slags kontrollfunktioner. Som suppleant till ordinarie lekmannarevisor blir hon ett utmärkt komplement och ett värdefullt bollplank.

ETIKRÅD

Etikrådsledamot

FÖRESLAGEN OMVAL

Eva Stenius (1940) bosatt på Mörkö i Södertälje. Medlem sedan 1965. Eva har suttit i etikrådet sedan 2016 och dessförinnan ett antal år i valberedningen. Aktiv i lokalavdelningen Järna-Södertälje sedan många år.

Utbildning: Fil.kand. i sociologi och psykologi m.m.

Sysselsättning: Eva är numera pensionär och ideellt aktiv i lokalavdelningen Järna-Södertälje och Pakkam-gruppen.

Erfarenhet: Har arbetat som socialsekreterare och som skyddskonsulent inom kriminalvården samt som Waldorflärare. Eva har därefter ägnat större delen av sitt liv åt JAK, både ideellt och som anställd på JAK:s kontor. Eva har suttit i bostadssamfällighetens styrelse.

Valberedningens motivering: Eva och hennes dåvarande make hörde till de allra första pionjärerna, som föresatte sig att med danska JAK som förebild utveckla nya former för ekonomisk rättvisa. Om någon kan sägas utgöra sinnebilden för JAK:s verksamhet så är det Eva. Hennes engagemang är helgjutet och livslångt.

Etikrådsledamot (sammankallande)

PÅGÅENDE MANDAT

Rand Nezamaldin (1988), bosatt i Stockholm. Medlem i JAK sedan 2010-talet.

Utbildning: Ekonomiprogrammet, kandidatexamen med internationell inriktning som inkluderat utlandsvistelser och med specialintresse mot hållbarhet och ekonomisk öppenhet. Nationalekonomi.

Sysselsättning: Deltidsstuderande (masterpåbyggnad i nationalekonomi).

Erfarenhet: Rand har arbetat inom restaurang, bl.a. som ekonomi- och caféansvarig, delvis vid sidan av studier. Praktik på utbildningsdepartementet inom ramen för utbildningen. God man. Rand har varit involverad i JAK Stockholm i flera år, är kassör i ansvarsgruppen och var aktiv i att anordna JAK:s sommarseminarium 2019. Kassör i styrelsen för en samfällighet. Lekmannarevisor för Vänsterpartiets lokalförening i Botkyrka.

Valberedningens motivering: Rand har ekonomisk bakgrund, med formell kunskap inom hållbarhet, och är ideellt engagerad i JAK:s frågor. Rand är också lokalt aktiv och har ett engagemang i medlemsfrågan, vilket valberedningen ser som värdefullt.

PÅGÅENDE MANDAT

Lena Bjärskog (1978) bosatt i Stockholm. Medlem i samband med nominering.

Utbildning: Kandidatexamen i ekonomisk historia och även spanska samt studier global utveckling.

Sysselsättning: Lärare i Svenska för invandrare. Skribent och debattör inom ekonomi, publicerad i svensk dagspress. Bakgrund som musiker, skådespelare och producent bl.a på konststipendier.

Erfarenhet: Kandidatuppsats 2021 med inriktning på penningkapande och relationer mellan affärsbanker och riksbank. Lena har även en pod och skriver på en bok om alternativ ekonomi. Föreningsvana: Medarrangör och deltagare i musikaliska kulturutbyten mellan Sverige, Latinamerika och Karibien.

Valberedningens motivering: Lena är ekonomhistoriker och stödjer alternativ ekonomi som ifrågasätter det i samhället rådande tillväxtparadigmet. Det som kallas ekonomi idag är smalt, och realekonomiska värden går förlorade. Därav intresset för JAK och de värden som är vanligt förekommande i organisationen. Hennes pedagogiska erfarenhet är värdefull bl a i etikrådets projekt att ta fram ett kursmaterial.

Lena valdes in i etikrådet på stämman 2022 och har pågående mandattid till 2025.

PÅGÅENDE MANDAT

Aaron Tuckey (1992), född i Australien, sedan sex år bosatt i Sverige och nu i Stockholm. Medlem i JAK 2021.

Utbildning: Aaron har från University of Western Australia en kandidatexamen inom statsvetenskap och internationella relationer samt från Stockholm Resilience Centre en magisterexamen inom social-ekologisk resiliens för hållbar utveckling.

Hans modersmål är engelska men han talar också svenska och spanska.

Sysselsättning: Aaron är för närvarande anställd som projektledare och klimatanalytiker på naturvårdsverket i Stockholm.

Erfarenhet och förtroendeuppdrag: Aaron har tidigare varit bland annat kursassistent på Centrum för miljö- och utvecklingsstudier på Uppsala universitet. Där planerade han till exempel kurser som "Hållbara ekonomiska framtider", "Den globala ekonomin: miljö, utveckling och globalisering" och "Teknik, makt och mänsklighetens framtid".

För några år sedan grundade han "Inglés al Campo" i El Carmen de Viboral i Colombia och skapade där undervisningsprogram i engelska i avlägsna postkonflikt-områden.

Föreningsvana: Från Australien erfarenhet från olika studentföreningar, från Uppsala som sekreterare i en studentförening med teaterinriktning.

Valberedningens motivering: Aaron har ett stort engagemang i alternativa möjligheter att forma samhället och han har goda kunskaper i de ekonomiska, sociala och statsvetenskapliga förutsättningarna för sådan utveckling. Han har själv anmält intresse för ett förtroendeuppdrag i JAK. Vi tror att han kan vara ett starkt stöd för etikrådets verksamhet.

FÖRESLAGEN NYVAL

Mikael Odhage (1959) bosatt i Växjö. Medlem i JAK sedan ca 1990, har haft två huslån i JAK.

Utbildning: Mikael är psykolog med 5 års utbildning.

Sysselsättning: Sen en tid skolpsykolog på halvtid och pensionär på den andra halvan.

Erfarenhet: Mikael har 30 års yrkeserfarenhet som psykolog, mest inom skolan. Särskild kompetens även inom organisationspsykologi vad gäller t ex medlemsengagemang och relationer inom en styrelse och mellan styrelse och anställda.

Föreningsvana: Är med i Fripost och DFRI (Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter) och vill jobba för fri legitimation. Säger sig inte vara särskilt tekniskt kunnig men intresserad och allmänbildad. Mikael är en föreningsmänniska - som ung aktiv i styrelsen för en gymnastikförening och senare medlem i ett antal föreningar, t ex naturskyddsföreningen.

Medlem i miljöpartiet och tidigare politiskt aktiv. Till sina intressen räknar han musik, politik, natur och trädgård samt TaiJiQuan. Han tror på och vill människors frihet. "Det är bara fria människor som kan ta ansvar, vi behöver ansvarstagande medborgare." Därför arbetar han numera mycket med Nobelpristagaren Elinor Ostroms 8 CDP (Core Design Principles).

Valberedningens motivering: Mikael har under senaste året varit aktiv på forumet jakmedlem.se och senare med stort intresse medverkat i JAKs utredning kring fortsatt medlemsengagemang. Han vore i egenskap av eftertänksam och mångsidigt engagerad människokännare ett välkommet tillskott i etikrådet.

VALBEREDNING

Valberedningsledamot

FÖRESLAGEN NYVAL

Valberedningsledamot

FÖRESLAGEN NYVAL

Valberedningsledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Annica Schäfer

Utbildning: Lärarutbildningen

Verksamhet: Delvis föräldraledig till Alfred 5 år och Agnes 2 år. Jag är en engagerad odlare som är aktiv i omställningsrörelsen. Jobbar deltid som lärare i hemkunskap. Går kursen omställning till ett hållbart liv på Ljungskile folkhögskola och kommer söka fler kurser till hösten, om agroforestry jordbruk. Är intresserad av mat från jord till bord och vill hitta lokal samverkan. Älskar att vara utomhus och drömmer om att bli solskensbonde.

Nomineringskommitténs motivering: Annica har erfarenhet av att leda JAK göteborg och är väl förankrad i JAKs ideologi och insatt i dess bank- och medlemsverksamhet.

Björn Martinsson

Utbildning: Filosofie magister i Sociologi, Lunds Universitet.

Lärarexamen med inriktning mot media och samhällskunskap, Malmö Universitet.

Biogasprocesstekniker. KY-utbildning.

Solenergitekniker. KY-utbildning.

m.m.

Anställning: Solenergitekniker, Hallabro el sedan 2019.

Verksamhet: Enskild firma med olika utbildningsuppdrag inom KY för INSU (elbranschen).

Licensierad RMP Master med olika HR-inriktade uppdrag.

Tidigare verksamhet: Enskild firma inom vattenreningsteknologi. Generalagent för Sverige med produkten Water To go (filterflaska)

Certified RMP Master

Michael Softić (1983) bosatt i Mölndal. Medlem i JAK sedan 2007.

Utbildning: Medicutbildning på gymnasienivå, därefter ett antal kortare yrkesutbildningar samt facklig utbildning.

Sysselsättning: Fristående kurser vid Chalmers samt i politiskt skrivande vid folkhögskola.

Erfarenhet: Tills nyligen ambulerande IT-konsult för Academic Work där han arbetat med att implementera nya tekniska lösningar och ett förändrat arbetssätt för kundtjänster hos olika företag. Har tidigare även arbetat bl. a. med marknadsundersökningar och som reseguide, flygvärdinna. Michael har engagerat sig i lokalavdelningen JAK Göteborg 2008–2010, vistades därefter utomlands i flera år och deltog en del på distans. Förtroendevald sedan ett år till valberedningen i riksorganisationen. Politiskt förtroendevald i Mölndals kommun, ersättare i Tekniska Nämnden, samt styrelseledamot i Miljöpartiet Mölndal. Valberedare i sin bostadsrättsförening och har tidigare varit facklig förtroendeman.

Nomineringskommitténs motivering: Michael har många personliga tankar och idéer om vägen framåt för JAK. Han är bra på att göra research, att söka efter och finna talanger som kan passa att leda banken och dess unika profil.

Valberedningsledamot (sammankallande)

PÅGÅENDE MANDAT

Rikard Rudolfsson (1977) bosatt i Borlänge. Medlem i JAK sedan 2010.

Utbildning: I grunden utbildad fritidsledare och sedermera läst folkhögskolekurser:

Folkbildningslinjen, Lokalekonomisk analys, Naturens rättigheter och Jämlikhetsakademin.

Sysselsättning: Arbetar på ABF Borlänge-Nedansiljan inom verksamhetsområdena fackliga studier, politiska studier, hållbarhetsfrågor, demokratifrågor och internationella frågor.

Erfarenhet: Jobbat i tio år med ungdomsdemokratisamordning åt Borlänge kommun.

Mångårig erfarenhet av förenings- och folkbildningsverksamheter och styrelseuppdrag.

Sammankallande i JAK Falun-Borlänge. Förtroendevald lokalpolitiker i Borlänge kommun.

För närvarande styrelsemedlem i Jordens Vänner/Friends of the earth Sweden, Färnebo

Folkhögskolas styrelse, ABF Dalarnas distriktsstyrelse, Handelsanställdas förbunds

avdelningsstyrelse och Vänsterpartiet Dalarnas distriktsstyre. Ordförande i Skådebanan

Dalarna och Vänsterpartiet Borlänge.

Nomineringskommitténs motivering: Rikard har en rik erfarenhet av folkbildning och

styrelsearbete. Han kan med sitt stora nätverk i syskonorganisationer bidra till att fånga upp

kompetenta ledamöter till styrelsen och andra organ i JAK.

Valberedningsledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Ulla Kedbäck (1948) Bosatt i ekoby på Orust. Medlem i JAK sedan 1998.

Utbildning: Logoped, fil mag i Ledarskap i Offentlig Verksamhet.

Sysselsättning: Ulla är pensionär sedan några år. Aktiv som kommunpolitiker för Miljöpartiet de gröna med uppdrag i kommunfullmäktige och nämnder.

Tidigare verksamhet: Har arbetat som cheflogoped och enhetschef inom specialistsjukvård.

Föreningsvana/erfarenhet av styrelsearbete: Ulla är medlem i ett flertal ideella eller ekonomiska föreningar och har mångårig erfarenhet av uppdrag i styrelse och valberedning. I

JAK har hon främst verkat som informatör inom lokalavdelningen i Göteborg. Hon är

politiskt förtroendevald i Orust kommun som ordförande i kommunfullmäktige samt

ordförande i Miljöpartiet Orust.

Nomineringskommitténs motivering: Ulla har gedigen erfarenhet av styrning, ledning och

rekrytering i såväl professionella som ideella verksamheter. Hon är väl förankrad i JAKs

ideologi och insatt i dess bank- och medlemsverksamhet.

ARBETSTAGARREPRESENTANTER I STYRELSEN

Arbetstagarrepresentanterna väljs av den lokala fackklubben och ingår i styrelsen enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Arbetstagarledamot

Arbetstagarorganisationen har inte utsett någon arbetstagarrepresentant.

VD

Den verkställande direktören och i förekommande fall den ställföreträdande verkställande direktören utses av styrelsen och ingår i styrelsen enligt föreningens stadgar, den förra som ledamot och den senare som suppleant.

Verkställande direktör

Daniel Söderberg (1975) bosatt i Nacka, Stockholm. Jag är pappa till Ida, Nicklas och Love och är sambo med Petra. Vd sedan oktober 2022.

Arbetslivserfarenhet och utbildning: Jag har 20 års erfarenhet inom produkt- och affärsutveckling på en reglerad marknad med hög komplexitet. Mina tidigare arbetsplatser och förtroendeuppdrag innefattar bland annat vice vd på Forex Bank, vd kortaccept Nordic AB Nordea, styrelsemedlem Visa Sweden, styrelseledamot Forex Bank, ordförande Saltsjöbadens IF, styrelseordförande BRF Västra Saltsjön och kontaktperson socialen Nacka. Jag har utbildning i ekonomi, strategiskt ledarskap vid London Business School och marknadsföring FEI.

Personlig presentation: Som person är jag positiv, driven, ödmjuk, inkännande, vetgirig, faktabaserad och tycker om människor. Jag är en strategisk taktiker som har förmågan att översätta vision och strategi till att bli realistiska genomförbara planer med tydliga resultat som följd. Jag får saker att hända genom att involvera och inkludera. Jag får feedback att jag är lyhörd, transparent, kommunikativ, men också utmanande. För att få med mig medarbetare, kunder, medlemmar och intressenter använder jag ofta storytelling, som en integrerad del i mitt ledarskap. Jag ser mångfald som en styrka.

ROLL OCH ANSVAR

JAK Medlemsbank är en reglerad bank som ägs av medlemmarna, där många även är kunder i banken. Som bank står JAK under överinsyn av Finansinspektionen och behöver följa alla lagar och regelverk som gäller för en bank. Denna dualitet innebär att JAKs styrelse behöver balansera medlemmarnas krav och förväntningar mot de krav som ställs på en reglerad verksamhet som en bank.

I de fall då dessa står emot varandra, exempelvis då önskemål finns från medlemmar och allmänheten om en större transparens och mindre sekretess kring våra kunder eller en mer detaljerad insyn i hur vi i styrelsen utför vårt uppdrag, måste i första hand de krav som ställs av Finansinspektionen uppfyllas. Styrelsen försöker dock hitta sätt på vilka vi kan testa möjligheterna, inom ramen för rådande lagstiftning, att jobba på annat sätt än andra banker. Det är dock viktigt att så sker utan risk för att banken tappar förtroende gentemot reglerande myndigheter och andra banker, vilket skulle skada bankens möjligheter att fungera som bank fullt ut och därmed våra medlemmars ekonomiska intressen.

Styrelsearbetets organisation

Styrelsen utses av föreningsstämman att ansvara för JAK:s organisation och förvaltning och arbetet organiseras i utskott, kommittéer och särskilda ansvarsroller. Utskotten och kommittéerna är mestadels beredande inför styrelsemöten, där de formella besluten fattas, men kan ha tillfällig eller löpande beslutsdelegation. Styrelsemöten hålls åtminstone var sjätte vecka och alternerar mellan hel- och halvdagsmöten.

Under året har följande organ varit verksamma:

- Arbetsutskott – ansvarar för agenda och beslutsunderlag till styrelsemötena, 1–2 möten inför varje styrelsemöte
- Kreditutskott – beslutsrätt i kreditärenden inom ett visst belopp samt beredande avseende kreditstrategi och -reglering, 2 möten/månad för löpande kreditärenden, samt 1 möte/kvartal för kreditstrategi.
- Revisions- och riskutskott – kontrollerande avseende revision samt beredande i riskstrategi och -reglering, 1 möte/kvartal samt vid behov
- Medlemsutskott – syftar till att skapa en stabil grund för och långsiktighet i medlemmarnas demokratiska inflytande, beredande avseende medlemsstrategi, 1–2 möten/mån, samt träffar med andra förtroendevalda och medlemmar löpande
- Affärs- och marknadskommitté – beredande i affärs- och kommunikationsstrategi och -mål, 1–2 möten/kvartal
- Ersättningsutskott – kontrollerande avseende ersättningsystem samt beredande i frågor om ersättningar till den operativa ledningen, 2–4 möten/år.

TIDEN SOM GÅTT

2022 var ännu ett år med stora förändringar i JAK och i omvärlden. Efter ett intensivt arbete med att utveckla en ny kapitaliseringsmodell, som både fick stämmans och Finansinspektionens godkännande, kunde ledningen under sommaren och början av hösten utarbeta detaljerna som krävts för att sjösätta den nya modellen. Responsen från både nya och existerande medlemmar, när de ombads välja mellan att betala in en frivillig överinsats och få rabatt på sin ränta eller betala en orabatterad ränta, har varit överväldigande positiv och bidragit med nästan 11 miljoner i ytterligare kapitaltillskott. Detta bidrar till att vi nu kan gå tillbaka till Finansinspektionen med en begäran om att skapa utrymme för att påbörja den överlåtelse av insatser som vi har haft i åtanke redan innan den nya modellen utformades. Vi räknar med att kunna skicka in en begäran om tillstånd till Finansinspektionen under april.

Vid årsstämman 2022 valdes två nya ledamöter in – Bengt Adolfsson med lång erfarenhet från att bedriva bankverksamhet med bas i Jämtland, och Joseph Josefsson verksam i ledande position inom försäkringsbranschen i Jönköping. Den förstärkning avseende låne- och försäkringsprodukter och ledarskap som de nya medlemmarna representerar är välkomna tillskott, speciellt mot bakgrund av att vår tidigare VD och styrelsemedlem Sten-Inge Kedbäck tackade för sig efter lång och trogen tjänst. Under året har Mats Brenner och arbetstagarledamot Sabina Ausfelt avgått ur styrelsen. Sabina började ett nytt jobb utanför JAK och kunde

därmed inte kvarstå som arbetstagarledamot. Vi är däremot glada att Sabina nu ställer sig till förfogande som ny extern ledamot, då hon representerar en kompetens inom två områden där Finansinspektionen kommer kräva en tydligare kompetens även inom styrelsen – motverkande av penningtvätt och finansiell brottslighet.

Den oro som spred sig efter krigsutbrottet i Ukraina och de följder kriget fick även på energi- och matpriserna i Europa ledde till en snabbt stigande inflation och kraftiga och snabba räntehöjningar. För JAK innebär det förändrade ränteläget att banken åter kan höja sina räntor mot den nivå som krävs för att banken ska kunna täcka sina kostnader. En första höjning gjordes först i början av januari, vilket innebar att JAK under sista halvåret 2022 erbjöd räntor en bra bit under andra banker. Resultatet blev en stor mängd låneansökningar och en snabb återhämtning av de lånevolymer som banken har sett stadigt sjunka under de senaste åren. Vid årsskiftet var volymen därmed uppe över en miljard kronor. En bra grund för ökade intäkter.

Den räntenivå som råder idag är dels något som vi i styrelsen bedömer inte kommer bestå över en längre tid och beroendet av räntor på denna nivå står dessutom i stark kontrast till den önskan om att frikoppla JAK från den logik som driver den övriga bankmarknaden. Det är därför av allra största vikt att JAK hittar en långsiktig affärsmodell som möjliggör en ekonomisk hållbar bank för att säkra medlemmarnas intressen. Styrelsen bedömde att JAK behövde en annan kompetens för att kunna utveckla den typ av produkter och tjänster som kommer krävas för att uppnå detta. Därför gjordes valet att genomföra ett byte av VD för banken under slutet av sommaren. Vår nya VD, Daniel Söderberg började sin tjänst 3 oktober och redan från början sattes siktet på att vända bankens resultat genom fokus på kostnadsbesparingar och utvecklande av en affärsplan för ökade och stabila intäkter.

Under året fortsatte styrelsens medlemmar att arbeta för att JAK skall ha en ökad synlighet i relevanta sammanhang. Genom att gå med som medlemmar i Svensk Kooperation och delta i årsmötet i juni knöts viktiga kontakter med ledande personer i andra likasinnade organisationer. JAK deltog även i

en panel i Almedalen där möjligheten till finansiering genom sociala obligationer diskuterades.

Vid stämman fick styrelsen i uppdrag att utreda hur medlemsengagemanget kan stärkas. I juni fick de medlemmar som har inloggning i internetbanken en enkät med frågor både kring de produkter och tjänster som banken erbjuder tillsammans med andra, mer strategiska, frågeställningar där vi ville förstå vad som är av intresse för våra medlemmar.

Medlemsutskottet fick också i uppdrag att sätta samman en arbetsgrupp för medlemsengagemang som har arbetat under året som har gått under ledning av Kerstin Lönngren, sammankallande i valberedningen. Utgångspunkten har varit resultatet av enkäten, men frågeställningarna som gruppen har arbetat med har innefattat även mer konkreta förslag på hur ett större medlemsengagemang kan uppnås och vad som krävs i form av olika typer av resurser. Styrelsen har fått löpande uppdateringar av arbetet och har även fattat beslut om att en av arbetsgruppen tillsatt arrangörsgroup har fått i uppdrag att arrangera medlemsträffar och det seminarium som kommer hållas dagen före stämman. Arbetsgruppens slutrapport till styrelsen finns i sin helhet på sid. 25-30 i stämmohandlingarna. I diskussionen kring slutrapporten noterade styrelsen att:

- Det finns behov av att hitta formerna – mandat, uppdrag och former för samordning med den operativa ledningen – för en mer formell arrangörsgroup som kan ta ansvar för att initiera regelbundna medlemsträffar.
- Det pågår olika ansatser för att uppdatera JAKs folkbildningsmaterial. Dessa kommer samordnas genom en arbetsgrupp med representanter från Etikrådet, ledningen och styrelsens medlemsutskott.
- Möten och utbildningar behöver ske på en teknisk plattform som uppfyller de krav på säkerhet och sekretess som gäller för JAKs verksamhet.

Styrelsen presenterar därför en proposition till stämman som täcker in den första punkten och ger i uppdrag åt ledningen att ta med den sista punkten i den fortsatta utvecklingen av JAKs digitala plattformar.

Det arbete som påbörjades 2022 med att uppdatera JAKs hållbarhetspolicy avslutades under året. Med denna policy på plats har vi nu en tydligare riktning i det arbete som görs för att utforma hållbarhetsfokuserade produkter och tjänster för

våra medlemmar och göra JAK ännu mer relevant i den finanssektor som lägger allt större vikt vid hållbarhet. Det stora intresse som JAK upplevde för sin bolåneprodukt under hösten 2022 innebar att utvecklingen av produkter och kompetens med fokus på juridiska personer som inleddes i början av året pausades.

Under våren 2022 valde styrelsen att pausa utgivningen av Grus o Guld för att möjliggöra en utredning kring hur tidningen skulle kunna få en ny, tidsenlig, utformning samt en tydligare koppling till bankens övriga kommunikation. Under vintern har ett nytt förslag på utformning tagits fram och utgivningen av Grus och Guld i ett nytt, mer elektroniskt, format kommer att återupptas i början av sommaren. Ambitionen är att få en mer utvecklad och med verksamheten mer integrerad digital medlemstidning med ett par fysiska upplagor per år.

VÄGVAL FRAMÅT

Under sista kvartalet 2022 såg vi ett förhöjt tempo i ledningens aktiviteter inriktade på en genomgång av bankens kostnader och utveckling av en framåtblickande affärsplan. Detta arbete fortsätter under början av 2023 och tillsammans med den räntehöjning som gjordes i början av januari budgeterar ledningen för att banken mot slutet av året skall kunna nå ett nollresultat på årsbasis.

För att säkra JAKs överlevnad på medellång och lång sikt, och genom det medlemmarnas ekonomiska intressen, krävs dock att banken inte bara går plus-minus noll utan att överskott genereras. Detta är nödvändigt av två anledningar. Dels behöver vi öka takten i återbetalning av låneinsatser till alla de medlemmar som tålmodigt väntar på dessa. Dessutom krävs fortsatta investeringar i produkter och tjänster för att nya generationer skall se JAK som ett attraktivt och trovärdigt alternativ till andra banker och bli den alternativa röst i svensk banksektor som vi anser att banken bör ha.

För att detta skall bli en verklighet behöver vi dock lägga mycket kraft bakom att få JAK att växa – både i antal medlemmar och i total volym på sin bankverksamhet. Det som krävs för att möjliggöra detta kan innebära förändringar i hur JAK formulerar och uttrycker sina grundläggande värderingar. Styrelsen har för avsikt att bjuda in medlemmarna till dialog kring de förutsättningar som krävs för att den affärsplan som ledningen tar

fram skall kunna förverkligas. Redan till stämman lägger styrelsen därför en proposition om förslag på en ny text för artikel 3.2 i Särskilda bestämmelser. Läs mer på sid. 39-40.

Vi är måna om att ta tillvara den kompetens och det engagemang som finns i medlemskåren – det som särskiljer en medlemsbank som JAK från andra banker och det som har gjort det möjligt att trots allt överleva flera år med negativa räntor. Den dialog som vi vill hålla med er medlemmar om JAK:s framtida inriktning är oerhört viktig för att säkra JAKs fortlevnad. Vi hoppas därför att så många som möjligt av våra medlemmar hörsammar de inbjudningar till dialog som kommer att komma.

INFÖR ÅRSSTÄMMAN

Styrelsen hoppas på stimulerande och utvecklande förhandlingar vid årsstämman, som tar hänsyn till den fortsatt utmanande situation JAK befinner sig i. Utifrån de framsteg som verksamheten gjort, gör och kommer göra ser styrelsen med tillförsikt på framtiden och JAK:s roll i att verka för ett hållbart samhälle för människa, miljö och ekonomi.

Propositioner

Vid stämman kommer stadgeändringar och andra propositioner från styrelsen att behandlas, dessa beskrivs på s. 37 och framåt.

Medlemsavgift för kommande verksamhetsår

Som en del i den återhämtning av JAKs finansiella situation som har påbörjats ser styrelsen ett behov att justera medlemsavgiften för 2024. Beroende på stämmans beslut avseende proposition om förändrade medlemskategorier så kommer en sådan höjning att se olika ut.

Om stämman godkänner propositionen ser styrelsen behov av att genomföra en höjning av medlemsavgiften för de medlemmar som utnyttjar mer av bankens tjänster än enbart inlåningskonto, då hanteringen av dessa kostar mer för JAK än de medlemmar som väljer att vara enbart stödmedlemmar eller går med för att spara. Höjningen för övriga medlemmar beslutas under hösten i samband med budgetarbetet för 2024.

Om stämman inte godkänner propositionen föreslår styrelsen en dubblering av årsavgiften till 730 kr för 2024.

6 april 2023

*Lena Eriksson Åshuvud, Ingrid Westerfors, Erik Johansson, Tomas
Frejarö, Bengt Adolfsson, Ingrid Westerfors, Joseph Josefsson*

Slutrapport kring medlemsengagemang

SAMMANFATTNING

Denna rapport från ovan nämnda arbetsgrupp ger inget slutgiltigt svar på frågan om medlemsengagemanget i JAK. Det kan tyckas som fler frågor är kvar än vad som fanns innan motionen "Medlemsengagemangets framtid" behandlades på förra stämman. Vi har dock inte skapat några frågor, utan lyft fram vilka frågor som behöver arbetas med för att få till ett ökat medlemsengagemang. Frågorna i rapporten är alltså ett slags svar.

Slutrapporten ska heller inte ses som att arbetet med medlemsengagemang är färdigt! Den är snarare en plattform för det fortsatta arbetet.

Arbetsgruppen har funnit att medlemsengagemanget är lägre än vad som kan antas vara bra. Vi har funderat kring i vilken mån det hör ihop med förhållandet mellan kund och medlem. Det vill säga i vilken mån medlemmarna ser sig som kunder till JAK och i vilken mån bankens ledning önskar att medlemmarna var kunder.

Det finns trots detta ett latent engagemang idag hos medlemskåren. Men för att en medlemsbank ska kunna verka, är det avgörande att verksamheten också erbjuder en plattform till sina medlemmar. För detta krävs:

- Administrativ hjälp och stöd i att arrangera medlemsaktiviteter.
- Folkbildning i hur banken fungerar.
- Forum online och fysiskt genom regelbundna träffar med medlemmar.

JAK medlemsbank måste i all sin kommunikation tydligt särskilja sig från andra banker. Värderingarna som ska genomsyra verksamheten och kommunikationen utåt är:

- Vi är medlemsäda och har uppstått ur en folkrörelse. För god fortsatt styrning av banken behöver medlemmarna uppdateras regelbundet och erbjudas möjligheter till folkbildning.
- Vi har en unik produkt ett sparlånesystem som har ett syfte att hålla nere hushållens skuldbörda.
- Vi agerar i samhällsdebatten, på ett initierat sätt belyser vi orättvisor och varför de uppstår.

- Vi har en kreditpolicy och hållbarhetspolicy som tar extra hänsyn för att vara socialt och miljömässigt ansvarstagande i vår kreditgivning.

Vi föreslår följande framåtriktade aktiviteter:

- Återaktivering av lokalt engagerade medlemmar, bland annat med ett folkbildningspaket.
- Föreläsningsserie – vi bjuder in intressanta föreläsare för att synas och för att vara initierade i hur ekonomin förändras.
- Förnyat deltagande på mässor och i andra sammanhang där vi är aktuella.
- Återstart av medlemstidning.
- Framtagande av kursmaterial.

För en inventering av JAKs resurser har vi tagit avstamp i Elinor Ostroms forskning kring gemensam förvaltning av en allmänning.

Vi har landat i ett flertal förslag för möjliga vägar framåt, för JAKs medlemsengagemang. Ett resultat av vårt arbete är inrättandet av en arrangörsgroup, som redan är i fullt arbete.

UTGÅNGSPUNKT, UPPDRAG

Två medlemmar, Eva Stenius och Kerstin Lönngren, hade till JAKs årsstämma 2022-04-30 lämnat in en motion "Medlemsengagemangets framtid". Bakgrunden var JAKs fleråriga ekonomiska problem, som lett till en hårt nedprioriterad medlemsverksamhet. Detta har i sin tur inneburit stor frustration bland tidigare aktiva medlemmar och ett stort medlemstapp. Motionärerna frågar sig hur föreningen bäst skulle kunna ta hand om sina medlemmars engagemang. Är engagerade medlemmar en resurs för banken? Eller möjligen en belastning under strävan efter medlemsnytta och positiva bokslut? Motionärerna yrkade på en utredning i frågan.

Ur stämmoprotokollet § 14.3 Medlemsengagemangets framtid:

- "Stämman beslöt att bifalla styrelsens förslag.
- att uppdra styrelsen att tillsätta en utredning vars uppgift är att överväga olika former av medlemsengagemang."

Utredning fas ett

Som en första bearbetning av frågan skickade styrelsen sommaren 2022 ut en webbenkät som besvarades av 249 medlemmar. Arbetsgruppen bestod inledningsvis av Mats Brenner (från styrelsens Medlemsutskott), Lena Bjärskog, Mikael Odhage och Kerstin Lönngren. Uppgiften var till en början att analysera enkätsvaren. I november avgick Mats och ersattes (från Medlemsutskottet) i december av Erik Johansson och, i begränsad utsträckning, Tomas Frejarö. Sten-Inge Kedbäck tillkom. Den nya gruppen avlämnade 2022-12-19 till styrelsen en första delrapport.

Fas två

Gruppen har därefter fortsatt sitt arbete. Diskussioner har utmynnat i två spår:

- 1) Övergripande ekonomiska och andra förutsättningar för engagemanget i en medlemsbank (=motionens egentliga fråga).
- 2) Konkreta förslag till medlemsaktiviteter, inte minst i syfte att attrahera fler medlemmar och på så sätt stärka bankens ekonomi.

För det senare syftet har även bildats en arrangörsgrupp med deltagande av (från etikrådet) Marianne Pässe och Rand Nezamaldin och (från oss) Lena Bjärskog, Erik Johansson och Sten-Inge Kedbäck.

ÖVERGRIPANDE FÖRUTSÄTTNINGAR

Den bakomliggande motionen innehåller för JAK existentiella frågor, ibland uttryckta så här: Hur kan en renodlad medlemsbank fungera? Vilken roll spelar medlemmarna? När är de till nytta, när är de en belastning?

En övergripande förutsättning är följande utdrag ur JAKs stadgar:

”§ 2 Ändamål och verksamhet Föreningen ska främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att bedriva bank- och finansieringsrörelse, folkbildning och opinionsbildning som verkar för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi.”

När det gäller medlemsengagemanget är meningens andra del, om folkbildning och opinionsbildning, central.

Vidare innehåller JAKs ”Särskilda bestämmelser” under punkt 2 ”Vad är JAK?” bland annat detaljerad beskrivning av JAKs värdegrund samt under punkt 3. ”Verksamhet” följande utgångspunkt: ”Aktiva medlemmar är centrala för spridningen

av JAKs idéer och därför kommer JAK att fortsätta arbeta för ökad öppenhet, större delaktighet och ett ökat engagemang bland medlemmarna.”

Den konventionella banksektorn består av aktieägare (som vill ha vinst/ränta på insatt kapital) och bankkunder (som vill låna in pengar mot ersättning i form av ränta och/eller låna pengar mot en avgift/ränta). De svenska affärsbankernas samlade utdelning till sina aktieägare lär 2022 ha uppgått till 74 miljarder kr. JAK medlemsbank består av medlemmar, som – oftast av ideologiska skäl – lånar in/sparar pengar utan krav på ränta och/eller lånar pengar mot självkostnad/ränta. Denna kategori kallas ibland ”kunder” och lär för närvarande uppgå till ca 6 000 individer. Dessutom finns många medlemmar, för närvarande ca 17 000, som varken sparar eller lånar men som stöder JAKs idéer. Dessa medlemmar är ibland aktiva vilket kan ses som en resurs eller en tidskrävande sidoeffekt.

Den övergripande frågan är (fortfarande) om och i så fall när medlemmarna – de som ibland kallas ”kunder” och de som ”bara” är medlemmar – är till nytta för banken? Bör den senare kategorin växa eller gäller det att satsa på ”kunderna”?

Ett slags svar konstaterar att JAKbanken är en medlemsbank – utan medlemmar ingen bank. Frågan kvarstår: Hur kan medlemmarna – aktiva eller passiva – utgöra en tillgång för banken? Hur påverkar de stränga kraven på bankens verksamhet aktiva medlemmars engagemang? Hur ser kopplingen ut mellan de två grenarna bank- och finansieringsrörelse respektive folkbildning och opinionsbildning? Eller är det med dagens krav på bankrörelse helt enkelt för komplicerat och resurskrävande att parallellt driva medlemsverksamhet?

Vi, som skrivit detta, hoppas och tror att medlemsbanken med sina speciella förutsättningar – sina två grenar – har en framtid. Och där tror vi att ett sunt medlemsengagemang är avgörande. Vårt fokus har varit att hitta meningsfulla aktiviteter, som stärker detta medlemsengagemang.

Källor för rapporten

- Webbenkät (sommaren 2022)
- Intervjuer, analyser och rapporter (ca 2017-2020) av Sara Hjalmarsson (tidigare anställd i JAK) och Gustav Eek (förtroendevald valberedningen)

- Rapporten "JAK-tillägg – Analys kunder" (odaterad 2022)

Ekonomi och juridik

För att komma vidare med arbetsgruppens frågor krävs kunskap främst om de ekonomiska och juridiska förutsättningarna. Kunskap och kännedom som vi tror och hoppas att bankens ledning har och besitter. Frågan är på vilka sätt denna information kan spridas i föreningen; Hur ser avtalet med SDC ut?; Vad betyder Fi:s krav på tillräckligt kärnprimärkapital, hur byggs det upp?; Vilka andra systemdrivande krav finns?; Lagar och förordningar?

Med stigande räntor ökar nu ansökningarna om lån hos JAK, vilket innebär att banken nu har en lånekö. JAK:s idé bygger på balans mellan inlåning och utlåning.

Organisationspsykologi

För att få svar på arbetsgruppens frågor börjar vi med att beskriva banken och dess existensberättigande samt uppgift. För denna beskrivning har vi valt att tillämpa Elinor Ostroms "Core Design Principles" (CDP). Ostrom (1933-2012) var en amerikansk nationalekonom och statsvetare. Hon tilldelades som första kvinna Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2009. Hon fick priset för sin forskning om så kallade allmänningar, som bland annat visade att människor kan samarbeta om naturresurser. Som förutsättning för detta beskrev hon åtta centrala principer, som används för att beskriva långsiktigt, resilient (uthålligt, robust, motståndskraftigt) hanterande av allmänningar, det vill säga gemensamma resurser.

En översyn av JAKs förutsättningar för medlems-engagemang bör börja i en analys och inte minst diskussion kring i vilken mån vi fyller de här designprinciperna. I den nyutgivna boken en "En jord för alla. Ett manifest för mänsklighetens överlevnad" (Rockström, Gaffney, Randers, Dixon-Declève, Stoknes, Ghosh, Natur&Kultur 2023, <https://www.nok.se/titlar/allmanlitteratur-sakprosa/en-jord-for-alla>) beskrivs starka krafter som arbetar för en bättre värld, väl i linje med Ostroms forskning. Där nämns begreppet allmänningar som ett centralt medel för att säkerställa människors välbefinnande. "Dagens utmaning är att återuppbygga ett ekonomiskt operativsystem som värdesätter allmänningarna och fungerar i ett 2000-talssammanhang." (Sid

189 i kap 8 Från "vinnaren tar allt"-kapitalism till "En jord för alla"-ekonomin. Ett nytt ekonomiskt operativsystem, Nya sätt att se på allmänningarna under antropocen). JAK borde med sitt exempel kunna visa vägen i denna nyorientering.

I samma bok kan vi också läsa om "Verkställande av systemförändringarna" sid 200: "Och nya allmänningar kan faktiskt skapas och förvaltas med optimism och tillräcklighet i åtanke, oavsett om det sker genom ett socialt företagande, en stiftelse, ett kooperativ eller helt enkelt en användargrupp. Mängder av initiativ har kommit på senare år, många utkristalliserade via nätet. . . . De avspeglar alla den värdeskapande aspekten av att ha tillgängliga resurser och verktyg utanför privat eller offentlig styrning."

Nedan följer de åtta designprinciperna (CDP) i tur och ordning, och på vilket sätt JAK fyller dem. För varje princip är det bra om vi (JAK) kan fundera över på vilka sätt vi kan göra den bättre.

CDP1. Gruppens identitet och syfte

Gruppen är i detta fall JAKs medlemmar, som vill utgöra en ekonomisk enhet för att möjliggöra sparande och utlåning på demokratiska villkor. Denna ekonomiska enhet utgörs sedan 1997 av en bank under Finansinspektionens (Fi) överinseende.

Gruppens identitet är inte bara dess egen, utan något som delvis är en effekt av förhållanden till omvärlden. Här finns alltså en koppling till CDP 8 (se nedan). Fi ställer höga och växande krav på banken – samma på vår medlemsbank som på till exempel stora affärsbanker. En fråga har därför väckts: Kan vi fortfarande säga att banken är till för medlemmarna? Eller ses medlemmarna numera enbart som möjliga kunder för en bank som kanske ser sig som en alternativ (miljösnäll?) affärsbank?

Vi engagerade JAK-medlemmar hävdar att JAK fortfarande är en medlemsbank, inte en affärsbank med en kundklubb. Det betyder att banken är en gemensam resurs för medlemmarna - en allmänning.

JAK medlemsbank måste i all sin kommunikation tydligt särskilja sig från andra banker genom att värderingarna genomsyrar verksamheten.

En kravspecifikation blir därför:

- Vi är medlemsägda och har uppstått ur en folkrörelse. För god fortsatt styrning av banken behöver

medlemmarna uppdateras regelbundet och erbjudas möjligheter till folkbildning.

- Vi har en unik produkt, ett sparlånesystem som vi värnar vilket har syftet att nere hushållens skudbörd.
- Vi har ett mer flexibelt och tolerant sätt att se på möjligheter och behov än afärsbankerna.

CDP2. Fördelning av gemensam resurs, och bidrag efter behov och förmåga

Inte bara banken är en gemensam resurs. Även medlemmarna, de sparade medlen liksom personal med mer är en gemensam resurs.

Att banken är en medlemsbank betyder alltså helt enkelt att banken är en gemensam resurs för medlemmarna. Och en springande punkt är nu på vilket sätt vi kan betrakta medlemmarnas kunskaper och engagemang som en gemensam resurs. Hur tar vi vara på och förvaltar den resursen? Det är väl detta medlemsengagemang handlar om?

En kravspecifikation blir därför:

- Ett ansvar att ge återbäring till alla som betalar en medlemsinsats och medlemsavgift. Det kan vara i form av information i digital eller fysisk medlemstidning och folkbildningsaktiviteter.
- Medlemmar, styrelse och anställda tjänstepersoner har alla ansvar för att styra åt samma håll. Alla har ett ömsesidigt ansvar att bidra till förutsättningar för en god kommunikation.
- Vi har en kreditpolicy och hållbarhetspolicy som tar extra hänsyn för att vara socialt och miljömässigt ansvarstagande i vår kreditgivning.

CDP3. Rättvist och inkluderande beslutsfattande

Verksamheten styrs av en demokratiskt vald styrelse där styrelsemedlemmarna sitter utan eget vinstintresse.

Årsstämman är det viktigaste återkommande forumet för det demokratiska beslutsfattandet. För att beslutsfattandet i praktiken ska vara demokratiskt behöver en så stor andel som möjligt av medlemmarna då närvara och utöva sin rösträtt. Närvaron på årsstämman har dock försämrats de senaste åren. De ekonomiska möjligheterna att sponsra medlemmars resor och uppehälle vid stämman har också försämrats. Det är svårt att veta hur den negativa spiralen kan brytas.

På vilka sätt kan vi utveckla de demokratiska beslutsprocesserna? Remissförfarande till diverse utskott,

kommittéer som till exempel etikråd, lekmannarevisor och kanske valberedning? På lång sikt återupprätta lokalavdelningar, med viss autonomi? Hur säkrar vi upp en digital tillgänglighet?

Banken fungerar och verkar i en snabbt föränderlig omvärld. Vi tror att en viktig förutsättning för ett inkluderande beslutsfattande är att medlemmarna håller sig ajour med bankens utveckling och förutsättningar. Detta är också en bra grund för bankens fortlevnad.

Detta leder till kravspecifikationen:

- Folkbildning av de egna medlemmarna och gentemot en potentiellt intresserad omgivning.
- Kanaler för kommunikation är helt nödvändiga.

CDP4. Överenskommen internkontroll

Bankens verksamhet kontrolleras av stämموvalda oberoende revisorer, dels auktoriserade, dels medlemsrevisorer (lekmannarevisorer).

CDP5. Överenskomna korrigeringshandlingar

Medlemmarna kan i princip på stämmor själva eller genom till exempel medlemsrevisorerna rikta kritik mot eller underkänna styrelsens sätt att leda bankens verksamhet.

CDP6. Snabb, rättvis och empatisk konflikt hantering

Här kan det bli svårare att i en större organisation, med tusentals passiva medlemmar, hantera konflikter inom verksamheten. Sannolikt bör de förtroendevalda och anställd ledning på olika sätt ta ansvar för detta inom olika grupperingar som utskott och styrelse med mer.

JAK har ett etikråd dit medlemmar vänder sig ibland när de vill lufta sina tankar och känslor runt verksamheten. Etikrådet kan inte alltid lösa problemen, men ta in de signaler som kommer från anställda eller medlemmar, och diskutera eventuella förbättringar, både anonymt och öppet. Etikrådet samarbetar också med lekmannarevisorerna vid behov, och vid överlappande frågor som kommer upp.

CDP7. Autonomi för grupp och individ

I vilken mån känner medlemmarna en förväntan (från ledningen) att agera kund? Och förstår de bankens behov av att ha kunder? Utan den förståelsen är det svårt att agera kund utifrån ett autonomt ansvarstagande. Ostrom hävdar att bara individer med tillräcklig autonomi kan ta ansvar för det

gemensamma. I linje med det hävdar vi att den autonoma ansvarigheten ger grund för engagemang.

I vilken mån är banken bunden av lagar och avtal? Vilket friutrymme har JAK att agera efter egen agenda? I vilken mån kan vi (JAK) ta, eller skapa oss friutrymme? Det vill säga i vilken mån sitter begränsningen av vår autonomi i våra egna föreställningar? Läger vi hårdare band på oss än nödvändigt av rädsla för finansinspektionen? Det kan finnas skilda uppfattningar om detta. Det är bra, då finns möjlighet för utvecklande diskussioner.

Se även diskussionen under citatet från JAKs stadgar på sid 7.

CDP8. Samverkande med andra grupper

Banken samverkar med andra rörelser med liknande syften och värderingar. Till exempel är vi medlemmar av Svensk Kooperation.

JAK befinner sig även i ett samhälle och i ett ekonomiskt system. Den här principen handlar också om hur vi låter oss påverkas av och hur vi påverkar vår omgivning. Vi har ju en ”världsförbättraragenda”.

En kravspecifikation blir därför:

- Vi agerar i samhällsdebatten.
- Vi folkbildar bland annat med fokus på att informera om risker med skuldsättning för enskilda och samhälle.
- Vi deltar på mässor och sammanhang där vi är aktuella.

MÖJLIGA VÄGAR FRAMÅT

Utifrån bakgrunden ovan har olika möjligheter börjat utkristallisera sig för hur JAKs medlemsengagemang kan se ut framöver. Detta är en långsiktig fråga och alla praktiska och juridiska villkor är i skrivande stund inte klarlagda. Det kommer säkert behövas uppföljning över tid av hur de olika alternativen faller ut.

Frågor för ökat medlemsengagemang

I enkäten från 2022 framgår att de svarande är intresserade av följande frågor:

- Hållbarhetsfrågor,
- föreningens produkter,
- värdedriven verksamhet,
- ny kapitaliseringsmodell.

Frågor som enligt enkäten lockar färre är: ekonomi, medlemsengagemang och kommunikation samt riskhantering

och efterlevnad Hjalmarsson och Eek kom i sin utredning (ca 2017 – 2020) fram till att:

- Vi tjänar på att vara mer utåtriktade och aktivt söka medlemmars feedback.
- Kommunikation och transparens betyder mycket för medlemmarna.
- Ökning av medlemsengagemang behöver ske över en längre tid och kräver att det finns en drivande grupp eller person som kan bygga vidare på Hjalmarsson och Eeks initiativ i samverkan med föreningens övriga medlemmar.

De framhöll även etikrådets möjlighet att vara ett slags nav för långsiktigt tillvaratagande av medlemmars engagemang.

Arrangörsgrupp

Utredningsgruppen föreslog tidigt att en arrangörsgrupp tillsätts som får i uppgift att arrangera medlemsaktiviteter. Detta gillades av styrelsen och arbetsgruppen är i gång.

De arbetar för närvarande främst med aktiviteter på kommande årsstämma och har även mer långsiktiga förslag.

Arrangörsgruppen har uppfattat att VD och ledning gärna ser tydliga mål med medlemsaktiviteterna, då dessa även innefattar vissa kostnader. Arrangörsgruppen kommer att beakta detta och lägga förslag till styrelsen allteftersom. Samarbeten med bankens kommunikationsansvariga kan vara ett bra sätt att ta vara på JAKs resurser, nå våra mål och överleva som bank.

Allt detta förutsätter kanaler för kommunikation inom JAK (digitala och/eller fysiska) vilket återkommer som punkt nedan.

Hittills har arrangörsgruppen formulerat följande syften:

- Framhålla JAKs unika värderingar och roll.
- Möjliggöra folkbildning och kunskapsbyggande om ekonomi (delta i det stora samtalet).
- Att medlemmarna ska kunna föra budskapet om JAK vidare (att stimulera och värva medlemmar).

Förslag och kommunikation

Mellan stämmorna bör det finnas återkommande medlemsaktiviteter. Detta kan vara föreläsningsserier och seminarier med mer. Aktiviteterna kan vara fysiska och/eller digitala. Arrangörsgruppen jobbar redan med detta, enligt ovan.

Kanaler för kommunikation är helt nödvändiga. Jakmedlem.se (eller annan plattform) måste utvecklas på sätt som är förenliga med bankens verksamhet. En utredning kring de juridiska förutsättningarna för detta bör snarast ges möjlighet att klarlägga formerna.

Medlemstidningen Grus&Guld måste återuppstå. Tidningen har varit oerhört uppskattad och en central kanal för medlemsengagemanget. Genom den kan till exempel det nu ökade behovet av inlåning från medlemmarna tydligt kommuniceras. I medlemsutskick den 9 mars informerades om att Grus&Guld är på väg att återuppstå i digital form.

Digital tillgänglighet: Eftersom många över 70 har svårt att hantera molntjänster, eller flera flikar (för att till exempel delta i möten och samtidigt anteckna) kan det behövas att alla vi i JAK tänker på att hjälpa varandra att kunna ta del av den digitala kommunikationen. Den verkar ju bli allt viktigare framöver. Kan någon kurs erbjudas? Eller träff för att träna? Eller annan form av stöd eller instruktioner med repetition?

JAKs behov måste tydliggöras för medlemmarna. En stabil balans mellan in- och utlåning torde vara fundamental för bankens fortsatta existens! Medlemmarna måste ses som en central resurs som kan hjälpa till att sprida JAKs vision och information, överallt där möjligheter finns.

Det finns ett latent engagemang idag hos medlemskåren. För att kunna ta vara på det är det avgörande att verksamheten också erbjuder en plattform till sina medlemmar enligt nedan:

Vi ser alltså ett behov av:

- Administrativ hjälp och stöd i att arrangera medlemsaktiviteter.
- Folkbildning i hur banken fungerar och verkar i en snabbt föränderlig omvärld så att medlemmarna håller sig ajour, vilket är en bra grund för bankens fortlevnad.
- Forum både online och fysiskt genom regelbundna medlemsträffar.

Lång sikt

Vad gör vi på lång sikt för att säkra god medlemsaktivitet?

Vi tänker att ett fortsatt arbete av en arrangörsgrupp med tydliga ramar och mandat från stämman och styrelse är viktigt. Detta arbete kommer att vara avgörande för medlemmarnas engagemang och känsla av samhörighet.

Formerna för denna arrangörsgrupp bör diskuteras. Kanske ska dess medlemmar väljas av stämman och arvoderas på liknande sätt som nuvarande etikrådet? Alternativt utgöras av engagerade medlemmar, som kan "belönas" i form av sammankomster i anslutning till genomförda aktiviteter med mer?

För alla förtroendevalda krävs ett långsiktigt strukturerat arbete för att öka våra "poäng" i alla de åtta designprinciperna. Riktlinjer för detta arbete är angelägna.

ÄNNU OBESVARADE FRÅGOR

Under hand har inhämtats att bankens ledning arbetar med en egen utredning kring olika former av medlemskap.

Utredningen avses läggas fram för stämman i form av en proposition från styrelsen. Dess resultat kan påverka förutsättningarna för medlemsengagemanget inom JAK Medlemsbank.

19 mars 2023

Kerstin Lönngren, Mikael Odhage, Lena Bjärskog, Sten-Inge Kedbäck, Erik Johansson

Valberedningens rapport

ROLL, ARBETE OCH OMVÄRLDSANALYS

Valberedningen är föreningsstämman organ med uppgift att bereda stämman beslut i val- och arvodesfrågor. Vi som fick förtroendet av stämman 2022 består av fyra veteraner och en nygammal veteran, åldersmässigt spridda mellan 70+ och 30+ och geografiskt fördelade över Mellansverige. Vi har utfört vårt uppdrag med stor ansvarskänsla för JAKs bästa.

JAK är en folkrörelse med drygt 55-åriga rötter och de som uppbär förtroendeposter inom JAK måste ha både förståelse för JAKs väsen och förtroende hos JAKs medlemmar. Samtidigt ställer Finansinspektionen (FI) och europeiska bankmyndigheten (EBA) höga och ökande krav på specifik kompetens hos bankens ledning. Styrelsen som helhet ska ha tillräcklig praktisk och akademisk finansiell kompetens enligt krav från FI. Om styrelsen inte anses uppfylla detta kommer ledningsprövningen inte att godkännas, vilket i förlängningen hotar JAKs banktillstånd. Valberedningen bör också beakta olika mångfaldskriterier och naturligtvis lägga stor vikt vid både personlig lämplighet och styrelsens sammansättning som grupp.

Valberedningen har under året sökt få en övergripande bild av hur de olika föreningsorganen fungerar, vilka styrkor och svagheter som finns, hur samarbetet fungerar, vilka uppgifter de står inför och vilka kompetenser som eventuellt saknas. Detta har vi gjort genom intervjuer med alla förtroendevalda samt med VD och andra nyckelpersoner i banken. Vi har också deltagit som observatörer på några styrelsemöten. Bytet av VD i slutet på hösten 2022 innebar en viss omprövning även för valberedningen.

I processen att ta fram nomineringar till stämman intervjuas samtliga nominerade nya kandidater och för styrelseuppdrag görs lämplighetsbedömningar enligt gällande rutiner.

Huvuduppgiften för hela JAK och alla dess förtroendevalda är att vara en del av det stora engagemang som finns för en rättvis och hållbar ekonomi, för lokala lösningar och finansiering bortom storbankerna. Valberedningen uppfattar också som en angelägen fråga att på lämpliga sätt uppmuntra och ta tillvara kompetens och förmågor hos medlemmar som vill bidra inom JAK.

FÖRSLAG TILL STYRELSE OCH ORDFÖRANDE

JAK befinner sig i ett läge där bankens centrala verksamheter utsätts för många påfrestningar. Styrelsens prioritet har därför länge varit själva bankverksamheten. För detta verkar idag inom styrelsen kompetenta, aktiva och strategiskt drivna personer som även vidgar perspektivet mot nya målgrupper.

Till ordinarie årsstämma 2022-04-30 konstaterades fyra ledamöter ha pågående mandatperioder, två mandat förlängdes, två nya valdes. Inför stämman valde dock en ledamot med pågående mandat att avstå från fortsatt ledamotskap och den nya styrelsen utgjordes därför av minimiantalet sju ledamöter. Ett halvår senare har ytterligare en ledamot valt att avsluta sitt mandat i förtid. Därmed har styrelsen enligt gällande stadgar under några månader inte varit fulltalig, vilket självklart är beklagligt.

Vid detta års ordinarie stämma upphör ytterligare tre mandatperioder och vi föreslår att två av dem förlängs. Tre mandatperioder är pågående.

Vi föreslår fyra nya ledamöter, varav den första har gedigen finansiell kompetens efter många år i bank- och finansvärlden. Den andre är också ekonom med femton års erfarenhet av affärsbanker med kreditgivning och rådgivning. Även den tredje är i grunden ekonom med inriktning mot marknadsföring och kommunikation. Den fjärde har unik kompetens inom regelefterlevnad och är väl bekant med JAK som tidigare anställd och då arbetstagarrepresentant i styrelsen.

Vi är slutligen glada att kunna föreslå förlängning av Lena Eriksson Åshuvuds ordförandemandat. Hennes kompetens och gedigna bankerfarenhet är av stort värde för JAK.

Därmed skulle enligt vårt förslag styrelsen komma att få nio ledamöter. Det har visat sig vara riskabelt med ett minimiantal på sju varför vi har strävat mot att kunna föreslå en mer robust storlek på styrelsen.

Vi fortsätter verka för en relativt jämställd styrelse, där nu tre av nio ledamöter utgörs av kvinnor.

Föreslagna mandatperioder varierar mellan ett och tre år och är satta utifrån ett långsiktigt perspektiv. Enligt JAKs stadgar ska årligen val ske av en tredjedel av styrelsen.

FÖRSLAG TILL LEKMANNAREVISORER

Gångna årets lekmannarevision har varit kompetent och inneburit välkommet höga ambitioner.

Valberedningen föreslår att ordinarie lekmannarevisor ges fortsatt förtroende. Som ny suppleant föreslår vi en engagerad medlem med stor erfarenhet av verksamhetsrevision. Under det gångna året har ordinarie och suppleant arbetat tillsammans som ett lag, vilket vi ser som mycket positivt. Mandatperioden för lekmannarevisorerna är alltid ett år.

FÖRSLAG TILL ETIKRÅD

Etikrådet är ett för JAK unikt organ. Det skapades i en tid då det fanns en oro att arbetet med att få banktillstånd skulle göra att de etiska och ideologiska frågorna inte hanns med i styrelsen. Under de senaste åren har det funnits en diskussion kring etikrådets vara eller inte vara, liksom om dess roll och uppdrag. Med utgångspunkt i ett förslag från valberedningen på 2019 års stämma har sedan dess etikrådets uppdragsbeskrivning med konsekvensanalyser varit föremål för diskussioner och beredning inom etikrådet och med övriga förtroendevalda. Sedan ett par år arbetar etikrådet i nära samarbete med styrelsens medlemsutskott efter en gemensamt utarbetad beskrivning.

Tre av rådets ledamöter har pågående mandatperioder och för en fjärde föreslår vi ett förnyat mandat. Som ny femte ledamot föreslår vi en psykolog med lång erfarenhet av JAK och som under den senaste tiden varit aktiv i diskussioner om medlemsengagemanget inom JAK. Även här varierar föreslagna mandattider mellan ett och tre år. Vi föreslår också att rollen som sammankallande cirkulerar.

Presentationer av samtliga nya nu nominerade bifogas, liksom tabell över mandatperioder.

FÖRSLAG TILL AUKTORISERADE REVISORER

Valberedningen föreslår omval av Micael Engström, auktoriserad revisor verksam vid Ernst and Young, som externrevisor. Förslaget följer styrelsens rekommendation

utifrån av bankens ledning genomförd upphandling av revisorstjänster.

FÖRSLAG TILL ARVODESREGLER FÖR FÖRTROENDEVALDA

Förutom att bereda val åligger det valberedningen att föreslå regler för ersättning till de förtroendevalda inom JAK. Till stämman 2021 hade valberedningen utarbetat ett genomgripande förslag om ett tydligare och enklare arvodessystem, kopplat till gällande prisbasbelopp. Förslaget antogs av dåvarande stämma. Prisbasbeloppets utveckling tillämpad på det nya arvodessystemet innebar förra året en mindre total höjning. På styrelsens förslag och med hänvisning till den kärva ekonomin beslöt dock 2022 års stämma om oförändrade arvoden. Den tilltagande inflationen har nu höjt prisbasbeloppet ytterligare, varför detta tillämpat på arvodessystemet innebär en höjning med ca 180 000 kr från totalt ca 1,1 till ca 1,3 milj kr. Trots JAKs ekonomiska situation vill valberedningen gärna förorda fortsatt tillämpning av den tidigare beslutade arvoderingsmodellen. Inom valberedningen finns dock full förståelse för behovet av återhållsamhet. Vi vill därför för stämmans beslut redovisa två förslag: Det ena med oförändrade arvoden, det andra med höjningar enligt år 2021 beslutad modell. Arvodestabell med utfall åren 2021 (beslutat), 2022 (avvisat) och 2023 (förslag) bifogas.

Det bör framhållas att inom föreslagen modell arvodesnivåerna naturligtvis enkelt kan sänkas (eller höjas) med ändrade faktorer (med utgångspunkt från faktorn för styrelseledamot). Det som då behålles är kopplingen till aktuellt prisbasbelopp samt relationerna inom och mellan de olika organen.

Valberedningen vill också väcka frågan om arvodering av arbetsgrupper även utanför styrelsen. Förtroendevalda och andra JAK-medlemmar lägger ibland ner mycket arbete på att stötta banken och dess medlemsverksamhet. Vi förordar att valberedningen får i uppdrag att definiera arten av olika arbetsgrupper och föreslå eventuell arvodering. Denna bör i så fall helst vara kopplad till den tidigare beslutade generella arvoderingsmodellen.

ARBETE TAR ALDRIG SLUT OCH KAN ALDRIG UTFÖRAS HELT PÅ EGEN HAND

Uppdraget som valberedning i en medlemsbank är ett viktigt och svårt förtroende som kräver mycket tid och engagemang. För oförutsedda händelser krävs att valberedningen ligger steget före. JAKs många tusen medlemmar är en nödvändig förlängning av valberedningens ledamöter och vi vill uppmana er alla att tipsa, föreslå och nominera kandidater.

Det enklaste sättet att nominera är via JAKs hemsida, där det finns ett digitalt formulär, <https://jak.se/medlem/nominera>. Du är naturligtvis också välkommen att kontakta valberedningen direkt.

20 mars 2023

*Gustav Eek, Ulla Kedbäck, Kerstin Lönngrén, Rikard Rudolfsson,
Michael Softić*

Etikrådets rapport

1. FÖRTROENDEVALDA LEDAMÖTER I ETIKRÅDET

Kontakt: etikradet@jak.se

- Eva Stenius, sammankallande
- Rand Nezamaldin
- Marianne Pässe
- Lena Bjärskog
- Aaron Tuckey

2. ETIKRÅDSMÖTEN

Ordinarie möten

- 14 st. ordinarie protokollförda, digitala möten, samt ett extra möte utan protokoll. Utöver det har vi haft telefonsamtal och mejlkontakt med varandra.
- Stående punkter på mötesagendan inkluderar rapportering från arbetsgrupperna; Grundkurs-, Arrangörs-, Medlemsengagemang, och Hållbarhetsgruppen
- En viktigt del av mötena är även att resonera runt JAKs grundläggande värderingar och hur detta samspelar med bankens handlingar, samt omvärlden.

Extra möten

- Seminarium i Järna 13-14 augusti med syfte på strategiskt långsiktig planering, djupare samtal om appliceringen av JAKs värderingar samt omvärldsanalys. Gästat av representanter från valberedningen och f.d. lokalavdelning.
- Träff med gamla VD:n Johan Thelander med syfte att diskutera hans avgång.
- Träff med nya VD:n Daniel Söderberg för att upprätta kontakt och ett positivt samarbete med nya VD. Vid möte med Daniel framhölls/poängterades att Etikrådet är viktigt i sin samverkan med styrelsen, för att motivera och stimulera nya medlemmar inkl. att vi ska stödja PR-arbetet..

3. MEDVERKAN I JAK

Sammankomster

- Årsstämma 30 april.
- Digitalt medlemsmöte: Hur kan vi hjälpas åt att starta upp JAK-kurser?
- Förtroendemannaträff, 31 januari och 1 mars.

Delaktighet i arbetsgrupper

- Utbildningsmaterial: Har tagit fram materail till en grundkurs. Arbetet fortgår under året.
- Medlemsengagemang: Har anayserat källorna från medlemmar från 2018 till 2022 och sammanställer en rapport med möjliga vägar framåt. En arrangörsgrupp har bildats, där flera från etikrådet är med. Arrangörsgruppen ska vara med att hitta talare till stämman och ta andra möjliga initiativ för medlemmarna.
- Hållbarhet: Har bidragit i uppdateringen av hållbarhetspolicyn samt diskuterat övriga strategier för prioriterad utlåning av pengar till grupper som arbetar med hållbarhet.

Övrigt löpande arbete

- Flera digitala möten med styrelsens medlemsutskott samt mejlväxling
- Aktivt deltagande på det digitala medlemsforumet, <https://jakmedlem.se>
- Samtal med lekmannarevisorn Anna Hansson

4. ETIKRÅDETS EXTERNA ARBETE

- Kontakt med JAK Danmark, samtalat om problematik som de stött på och diskuterat det vidare i etikrådet.

5. DOKUMENT

- Arbetsordning för etikrådet 2022
- Årsrapport till stämman 2022
- Resonerande texter: Ränste-dilemman, Stabilt penningvärde, Jämställdhet och spekulation m.fl.

20 mars 2023

Eva Stenius, Marianne Pässe, Rand Nezamaldin, Aaron Tuckey, Lena Bjärskog

Nomineringskommitténs rapport

Nomineringskommittén (NK) är föreningsstämmans organ för att nominera kandidater till valberedningen (VB), vars uppdrag är att bereda stämmans beslut i val- och arvodesfrågor. Valberedningen bör bestå av aktiva personer väl förankrade i JAKs ideologi och med brett kontaktnät inom föreningen, och som har god kunskap om bankverksamhet och kompetens inom rekrytering.

Vid JAKs årsstämma 2022-04-30 valdes tyvärr endast två ledamöter till NK, trots att det i stämmohandlingarna av 2021-04-24 anges att NK ska bestå av fyra personer. Olyckligtvis utsågs vid årsstämman inte heller någon av de två valda ledamöterna till sammankallande, vilket har föranlett att mötesfrekvensen minskat avsevärt visavi föregående år.

Samarbetet med VB har heller inte fortgått enligt tidigare modell, vilken utgjordes av enstaka träffar med hela VB-gruppen och kontinuerlig dialog mellan respektive grupps sammankallande, då någon sammankallande för NK inte utsetts. Analys av VBs arbete har tidigare sökts företas via digital/fysisk medverkan vid VB-möten, men har aktuell mandatperiod utgjorts av personliga intervjuer med befintliga VB-ledamöter via telefon eller internetplattform.

I avsaknad av nomineringar inkomna från medlemmar och frånvaro av fysiska möten att skapa/ inventera kontakter till förtroendeuppdrag har NKs uppsökande verksamhet bestått i personliga telefonsamtal samt genom att representant från NK har deltagit vid träffar för förtroendevalda och vid samtal via den fristående plattformen www.jakmedlem.se söka kontakt med potentiella nya ledamöter till VB och/eller NK.

LEKMANNAREVISORS ANSVAR

Lekmannarevisors ansvar är att ur ett medlemsperspektiv säkerställa att föreningens verksamhet bedrivs i linje med stadgar, reglemente och syfte; att stämmobeslut genomförs av styrelsen, att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, korrekt och ekonomiskt godtagbart sätt.

ÅRETS AKTIVITETER

Lekmannarevisionen har haft egna möten och deltagit i ett flertal olika typer av möten och sammankomster inom JAK. Det har funnits en dialog mellan lekmannarevisionen, styrelsen, övriga förtroendevalda, samt vanliga medlemmar. Olika frågeställningar och ämnen har hanterats. Lekmannarevisionen har avlagt en rapport per april 2022 (publicering förhindrad), samt en stämmorapport.

UPPLYSNINGAR TILL MEDLEMMARNA

Gällande styrelsens arbete så är vår bedömning att det bedrivs ett konstruktivt arbete och finns goda intentioner avseende hantering av de utmaningar som finns och den situation som verksamheten befinner sig i.

Vid vår granskning har det dock framkommit följande brister:

Det har under många år saknats en affärsplan/verksamhetsplan som styr verksamheten mot en ekonomi i balans. Den saknades fortfarande under 2022, och per mars 2023 när den efterfrågades av lekmannarevisionen.

Medlemsbanken har ett fortsatt negativt resultat som uppgår till -12,3 miljoner kronor för 2022. Det innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen eftersom framtida vinster och låntagare ska betala för dagens underskott. Dagens låntagare bär inte sina egna kostnader. Detta är ett avsteg från särskilda bestämmelser 3.2 Bankverksamhet.

På föregående års stämma presenterade ledningen en prognos på -1,5 miljoner kr. Detta skiljer sig avsevärt mot utfallet på -12,3 miljoner kr. Detta visar också på det fortsatta problemet med bankens intjäningsförmåga.

Medlemsbankens nya beslutade ränterabatt ifrågasätts av oss lekmannarevisorer då vi anser att det är att likställa med utdelning. Detta är då ett brott mot särskilda bestämmelser 3.2 Bankverksamhet, i vilka det framgår att medlemmar inte ska ta ränta av varandra och vinst inte ges till ägarna. För att ändra särskilda bestämmelser krävs stämmobeslut med 3/4-dels majoritet. Något sådant beslut har inte fattats.

Lekmannarevisionens påpekanden i föregående års stämmorapport om sekretess, digitala kommunikationskanaler och deltagande vid årsstämmor kvarstår. Vid granskning har det också framkommit att uppdatering av JAKs hemsida är bristfällig. Folkbildningsuppdraget i enlighet med stadgarna §2 har ej uppfyllts i rimlig utsträckning.

UTTALANDE

Med bakgrund av ovanstående anmärkningar och iakttagelser föreslår vi att föreningsstämman inte beviljar styrelsens ledamöter och tidigare verkställande direktör ansvarsfrihet för året. Vi föreslår samtidigt att nytillträdd verkställande direktör beviljas ansvarsfrihet för perioden oktober till december 2022.

Vi vill dock be medlemmarna själva noga överväga den givna informationen och dess eventuella konsekvenser för verksamheten och medlemmarnas egna ekonomiska intressen, och utefter detta avgöra om de anser att styrelse och vd ska beviljas ansvarsfrihet eller inte.

17 april 2023

Anna Hansson (ordinarie), Bengt Lundholm (suppleant)

En proposition är ett förslag från styrelsen till stämman om till exempel förändringar i föreningens stadgar eller reglemente. Det kan också handla om andra förändringar i föreningens interna rutiner som ska beslutas av stämman.

DIVERSIFIERAD MEDLEMSAVGIFT

13.1

Styrelsen föreslår stämman:

Styrelsen finner i nuvarande situation fyra kategorier för privatpersoner och fyra kategorier för juridiska medlemmar som det mest lämpliga. Inom lagstiftningen finns används ordet kund för att definiera relation och ansvar i förhållande till banktjänster. Därför behöver även en medlemsbank jobba med kundbegreppet, men kategorierna är valda utifrån viljan att betona att alla är i vår bank är i grunden medlemmar. De kategorier som propositionen föreslår införa är:

1) För privatpersoner:

- a) Fysisk person, Stödmedlem
En Stödmedlem är medlem som inte har en bankrelation med banken utan enbart är medlem i föreningen.
- b) Fysisk person, Sparkundsmedlem
En Sparkundsmedlem är en medlem som enbart har engagemang i banken i form av sparande på konton som inte är till för att använda betaltjänster.
- c) Fysisk person, Vardagskundsmedlem
En Vardagskundsmedlem är en medlem som nyttjar fler av bankens tjänster, så som men inte limiterat till ett konto med syfte att genomföra betalningar, kreditkort eller andra mindre krediter i banken som Huvudlåntagare understigande ett totalt värde av 100.000:- sek, eller som Medlåntagare till en kredit oavsett belopp.
- d) Fysisk person, Helkundsmedlem
En Helkundsmedlem är en medlem som Vardagskundsmedlem men som Huvudlåntagare har krediter på totalt 100.000:- sek eller mer i banken.

2) För juridiker:

- a) Juridisk person, Stödmedlem
En Stödmedlem är medlem som inte har en bankrelation med banken utan enbart är medlem i föreningen.

- b) Juridisk person, Sparkundsmedlem
En Sparkundsmedlem är en medlem som enbart har engagemang i banken i form av sparande på konton som inte är till för att använda betaltjänster.
 - c) Juridisk person, Kundmedlem (liten)
En Kundmedlem (liten) är en medlem som nyttjar fler av bankens tjänster, så som men inte limiterat till ett konto med syfte att genomföra betalningar.
 - d) Juridisk person, Kundmedlem (stor)
En Kundmedlem (Stor) är en medlem som en Kundmedlem (liten) men som dessutom har krediter i banken.
- 3) avgiftsintervallet för kategorin bestäms av stämman med löpande mandat åt styrelsen att besluta om eventuell årlig KPI uppräknings.
 - 4) stämman uppdrar åt styrelsen, eller den styrelsen förordnar, att varje år besluta om avgiften inom det beslutade intervallet.
 - 5) styrelsen, eller den styrelsen förordnar, skall besluta om detaljer för vilka tjänster som utgör placering av medlem inom respektive kategori i linje med syftet av kategoriseringen.
 - 6) styrelsen, eller den styrelsen förordnar, har rätt att byta medlemskategori under året om medlems engagemang föranleder byte av medlemskategori.
 - 7) Intervall för Medlemsavgifter per medlemskategori sätts till:
 - a) Fysisk person, Stödmedlem: 100-500:- sek per år.
 - b) Fysisk person, Sparkundsmedlem: 100-1000:- sek per år.
 - c) Fysisk person, Vardagskundsmedlem: 100-1500:- sek per år.
 - d) Fysisk person, Helkundsmedlem: 100-2000:- sek per år.
 - e) Juridisk person, Stödmedlem: 500-1000:- sek per år.
 - f) Juridisk person, Sparkundsmedlem: 500-1500:- sek per år.
 - g) Juridisk person, Kundmedlem (liten): 500-2000:- sek per år.

- h) Juridisk person, Kundmedlem (stor): 500-3000:- sek per år.
- 8) Denna diversifiering inte hindrar banken från att ta betalt för tjänster som nyttjas i banken utöver de paket som erbjuds per kategori, ej heller räntor och avgifter förknippade med individuella tjänster etc.
- 9) Stadgar i paragraf för medlemsavgift ändras till följande text för att uppnå ovan:

JAK Medlemsbank tillämpar principen att medlemmar i möjligaste mån ska betala utifrån de kostnader de skapar för föreningen och de tjänster de nyttjar. Medlemsavgifter ska därför vara diversifierade och uppdelade enligt nedan medlemskategorier och intervall:

- Fysisk person, Stödmedlem: 100-500:- sek per år.
- Fysisk person, Sparkundsmedlem: 100-1000:- sek per år.
- Fysisk person, Vardagskundsmedlem: 100-1500:- sek per år.
- Fysisk person, Helkundsmedlem: 100-2000:- sek per år.
- Juridisk person, Stödmedlem: 500-1000:- sek per år.
- Juridisk person, Sparkundsmedlem: 500-1500:- sek per år.
- Juridisk person, Kundmedlem (liten): 500-2000:- sek per år.
- Juridisk person, Kundmedlem (stor): 500-3000:- sek per år.

Medlemsavgiften för varje kategori sätts av styrelsen inom ett intervall som beslutas av föreningsstämman. Intervallerna får KPI uppräknas varje år av styrelsen. Medlemsavgift erläggs från den dag medlem inträder i föreningen. Vid inträde erläggs medlemsavgiften proportionellt för den tid som kvarstår av innevarande år. För den som blivit medlem i föreningen som underårigen erläggs medlemsavgiften från den dag medlem blir myndig. För årlig medlemsavgift ska denna vara betald inom en månad från inträde i föreningen samt årligen senast den 31 januari. För medlemsavgift uppdelad per månad dras avgift löpande från konto i slutet av varje innevarande månad.

Styrelsen, eller den som styrelsen därtill förordnar, får besluta om detaljer för vilka tjänster som utgör placering av medlem inom respektive kategori i linje med syftet av kategoriseringen samt om medlem ska få sänkt avgift eller helt undantas kravet att erlägga medlemsavgift.

Bakgrund

JAK Medlemsbank är en kooperativ och demokratisk rörelse där likabehandling av medlemmarna är lika viktig som självklar. Inom JAK är ledstjärnan medlemsnytta och inte vinst, men medlemsnyttan är dock olika för olika medlemmar. JAK har traditionellt erbjudit en enda kategori av All inclusive-medlemskap, där medlemsaktiviteter, sparkonto, lånemöjligheter och andra banktjänster ingått. Vid första

anblicken kan det verka enkelt och rättvist, men med lite eftertanke framstår det varken som rättvist, resurseffektivt eller optimalt för medlemsnyttan.

En stor grupp av JAKs medlemmar nyttjar i dag inga banktjänster, utan får antas vara medlemmar av mer ideologiska skäl. Det är i grunden väldigt positivt att folk vill stödja JAKs idé. Dock innebär nuvarande All inclusive-medlemskap att JAK som kollektiv får en mängd kostnader, genom banksystemet och genom de regulatoriska krav som inträder vid hantering av bankkunder. Detta är alltså kostnader som inte kommer till nytta, men som alla medlemmar måste bära. Det finns också medlemmar som använder JAK enbart för sparande, ibland under väldigt lång tid och det finns de som blir medlemmar i JAK utifrån syftet att så snart som möjligt ta lån i banken. Att låna in pengar i JAK är ju ett sätt att bidra till föreningen genom att möjliggöra för andra att få lån. Det är på många sätt angeläget att hålla trösklar och avgifter för medlemskap så låga som möjligt, samtidigt som JAK måste nå kostnadstäckning för att kunna driva verksamheten.

Utifrån detta ser vi att det vore både rättvist och resurseffektivt att byta dagens All inclusive-medlemskap mot flera olika medlemskategorier med principen att medlemmar i möjligaste mån ska få välja vilka produkt- och tjänstegrupper de vill nyttja samt att de som nyttjar mer produkter och tjänster också genom medlemsavgiften bär större del av verksamhetens kostnader. På detta sätt kan JAK också erbjuda medlemmar en möjlighet att återigen bara vara medlemmar utan att ha ett bankkonto som de inte nyttjar.

Det kan finnas olika medlemskategorier i en förening, men att medlemmar i samma kategori ska enligt likhetsprincipen behandlas på samma sätt. Eventuella skillnader mellan kategorier ska motiveras av sakliga skäl. Sakliga skäl kan t.ex. utgöras av de olika kostnader som skapas genom de produkter och tjänster som nyttjas samt omfattningen av de resurser som medlem nyttjar eller bidrar med. Eftersom både produkter, tjänster och bankens kostnader förändras löpande är banken bäst lämpad att i detalj definiera kategorierna och inom ramar sätta av stämma fastställa exakt årsavgift.

Likaså behöver banken på objektiva grunder kunna byta kategori på medlem, om medlemmens engagemang förändras

under året på ett sådant sätt att det föranleder byte av medlemskategori. Utifrån ovan så är det lämpligt att medlemskategori, annan än medlem som inte nyttjar banktjänster, erlägger avgift löpande per månad snarare än per år och att byte av kategori genomförs per månadsskifte efter engagemangsförändringen som föranleder bytet inträffat.

Denna diversifiering hindrar inte banken från att ta betalt för produkter och tjänster som nyttjas i banken utöver de paket som erbjuds per kategori, ej heller räntor och avgifter förknippade med individuella produkter och tjänster etc.

ÄNDRING AV ANTAL STYRELSELEDAMÖTER I STADGAR 13.2

Styrelsen föreslår att stämman fattar beslut om stadgeändring av 9 § med huvudrubrik Styrelse och underrubrik Val, sammansättning och suppleanter så att lydelsen blir enligt följande:

Val, sammansättning och suppleanter

Styrelsen väljs på föreningsstämman och ska bestå av minst fem och högst tretton ledamöter, inklusive ordförande. Ordförande väljs direkt av föreningsstämman. Styrelsen utser inom sig en vice ordförande. Utöver ovan angivna styrelseledamöter ingår i styrelsen i förekommande fall, arbetstagarledamöter i enlighet med vid var tid gällande lagstiftning. Styrelseledamöterna ska vara medlemmar.

Bakgrund

Av bankens nuvarande stadgar framgår att styrelsen ska bestå av minst sju och högst tretton ledamöter, vilket överstiger lagens minsta antal om tre.¹ Den som ska ingå i styrelsen för en bank ska ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Styrelsens kompetens och erfarenhet ska även bedömas som helhet.² Vidare har EBA uttalat att en styrelseledamot i bank ska ha möjlighet att avsätta tillräckligt med tid för att utföra sina funktioner.³ Vid sammansättningen av styrelsen ska även vikten av mångfald beaktas.

Banken drivs i föreningsform och är en idéburen verksamhet. För att främja god föreningsdemokrati och säkerställa att verksamheten leds på ett korrekt och funktionellt sätt behöver dess styrelse därför bestå av personer som besitter tillräcklig erfarenhet och kompetens av att leda en bank, såväl som av personer som har god förståelse för föreningsformen och föreningens ändamål, syfte och

värdegrund. Att hitta kandidater till styrelsen som besitter samtliga dessa egenskaper är en svår uppgift, och en mer framkomlig väg torde vara en sammansättning av kandidater som besitter någon eller några av de önskade erfarenheterna och kompetenserna, och att styrelseledamöterna därmed kompletterar varandra på ett sådant sätt att styrelsen som helhet lever upp till kraven.

Det kan förefalla lämpligt med en stor styrelse mot bakgrund av ovan nämnda kompetenskrav, krav på mångfald och krav på att kunna avsätta tillräcklig tid för uppdraget, men en alltför stor styrelse medför ofta att arbetet blir tungrott och ineffektivt. Det finns även risk för att valberedningen får svårt att identifiera tillräckligt många lämpliga kandidater att nominera till styrelsen, samt att vakans kan uppkomma om någon eller några ledamöter behöver träda ur styrelsen under pågående mandatperiod. Det senare har realiserats i banken vid mer än ett tillfälle, och medför både merarbete och ökade kostnader för styrelse, valberedning och den operativa verksamheten, framför allt om föreningen tvingas hålla extra stämma för fyllnadsval.

Att sänka stadgarnas lägsta tillåtna antal från sju till fem ledamöter bedöms minska risken för att vakans uppstår och ger valberedningen bättre förutsättningar att år för år kunna nominera tillräckligt många lämpliga kandidater, samtidigt som fem ledamöter får anses vara tillräckligt många för att säkerställa en mångfald i styrelsen med bred kompetens och erfarenhet från både förening och bank, samt att uppdraget inte blir för tidskrävande för den enskilde ledamoten. Oaktat ändring bör dock valberedningens ambition fortsatt vara att styrelsen ska bestå av åtminstone sju ledamöter.

¹ 7 kap 1 § lag (2018:672) om ekonomiska föreningar.

² 3 kap 2 § 4-5 p. lag (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

³ Riktlinjer för lämplighetsbedömning

ÄNDRING I SÄRSKILDA BESTÄMMELSER 13.3

Styrelsen föreslår stämman att fatta beslut om ändring av avsnitt 3.2 Bankens verksamhet i Särskilda bestämmelser enligt förslaget nedan.

Bakgrund

Att bedriva bankverksamhet innebär att verksamhetsutövaren behöver förhålla sig till omfattande och krävande regelverk,

vilket medför vissa begränsningar i vad som är möjligt att genomföra, respektive underlåta att genomföra. Den operativa verksamheten och styrelsen kan behöva fatta beslut och vidta åtgärder löpande under året för att anpassa verksamheten till samhällshändelser, bankens ekonomiska förhållanden och regelverksförändringar samt uppmaningar från tillsynsmyndigheter. Att detaljreglera bankverksamheten i Särskilda bestämmelser innebär risk för att stämmobeslut krävs för varje sådan anpassning. Det förefaller därför mer lämpligt att verksamheten huvudsakligen regleras i lag, föreskrifter och stadgar, samt i interna styrdokument så som policys.

Efter ett domslut har banken behövt frånga sin ursprungliga tanke om att inte erbjuda ränta på utlåning, varför det inte längre bör talas om räntefrihet i Särskilda bestämmelser. Avsnitt 3.2 har till viss del anpassats efter dessa förutsättningar, men framstår som något otydligt. Därtill står Banken nu inför en situation där banken behöver erhålla mer inlåning från sina medlemmar i konkurrens med andra aktörer som erbjuder inlåningsränta, och i en tid med hög inflation och höjda räntor på lån där många människor inte har möjlighet att spara och även behöver nyttja sina befintliga sparanden för löpande betalningar. Banken överväger därför olika möjligheter att attrahera inlåning från dem som har möjlighet att spara pengar, varav inlåningsränta för noggrant utvalda organisationer med placeringsbehov och med en verksamhet som bedrivs i samklang med JAK:s värdegrund finns med som alternativ. Den nuvarande formuleringen av avsnitt 3.2 Bankverksamhet i Särskilda bestämmelser utgör ett hinder mot alla former av inlåningsränta, vilket till viss del bakbinder banken i arbetet för att uppnå ekonomisk hållbarhet och fortsatt medlemsnytta.

Sammanfattningsvis bör därför avsnitt 3.2 Bankverksamhet mot bakgrund av ovan omformuleras i sin helhet.

Ny lydelse

3.2 BANKVERKSAMHET

Föreningens bankverksamhet bedrivs i enlighet med föreningens stadgar och vid var tid gällande lagar och regelverk som omgärdar bankrörelsen. Det förutsätts att banken kan anpassa sina produkter och tjänster efter omvärlden och ekonomins svängningar, samtidigt som vi står fast vid vår

värdegrund att främja en hållbar ekonomi. Vi ska vara ett attraktivt hållbart val bland både privatpersoner och juridiska personer.

Ekonomisk frigörelse är en kärna i JAK medlemsbank som handlar om att skapa förutsättningar att bli skuldfri under medlemmens livstid och inte försätta kommande generationer i skuld. Det innebär att vi genom sparlånesystem och kapitaliseringsmodell arbetar för incitament för:

- Större förutsägbarhet i ekonomin som helhet.
- Ökat sparande bland hushållen.
- Ansvarsfull kreditgivning och minskad spekulation.
- Verka för att stödja socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara företag.

Detta innebär för utlåning att:

- Vi lånar ut medlemmarnas pengar ansvarsfullt utifrån vår kreditpolicy och hållbarhetspolicy.
- Ränta och avgifter, som inkluderar överskott för att garantera långsiktighet och täckning av kreditförluster, anpassas utifrån självkostnadsprincipen.
- Ränta går inte till resultatbaserade bonusar hos ledning eller personal. Istället kan fler medlemmar som delar på fasta kostnader leda till sänkta avgifter.
- Överskott i verksamheten går till att bygga det egna kapitalet (kärnprimärkapital), eller som återbäring på betalda avgifter.

Detta innebär för inlåning att:

- Privatpersoner får incitament till att spara genom att de erhåller sparpoäng när de lånar in pengar i banken. Sparpoäng har ett värde som realiserar när medlemmar tar ett lån.
- Juridiska personer som har en värdegrund som bidrar till ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart samhälle kan hjälpa till genom att placera större belopp av sin överlikvid i JAK Medlemsbank. Dessa medlemmar kan erbjudas ränta istället för sparpoäng.

Nuvarande lydelse

3.2 BANKVERKSAMHET

Föreningens bankverksamhet bygger på tanken om medlemsnytta och att ett annat ekonomiskt tänk än det nu rådande är möjligt. Det ska vara möjligt för den som är skuldsatt att bli skuldfri under sin livstid.

I JAK tar inte medlemmarna ränta av varandra. Detta innebär att ränta och avgifter, som inkluderar överskott för att garantera långsiktighet och täckning av kreditförluster, anpassas efter självkostnadsprincipen så att de inte medför omfördelning av ägande och vinst ges inte till ägarerna.

Enligt Konsumentkreditlagen anges effektiv ränta för varje lån, där ränta och kostnader för lånet ingår.

Banken ägnar sig inte åt någon form av spekulation, delar inte ut ränta på sparade medel och inte heller bonusar till personal eller ledning.

Banken ska sträva efter att erbjuda banktjänster framför allt till projekt och företag vars verksamhet ligger i linje med JAKs värderingar om en hållbar ekonomi.

Banken äger rätt att öppna ett kostnadsfritt medlemskonto, enligt vid var tid gällande villkor som återfinns på föreningens hemsida, för medlemsräkning samt att begära in information från medlem, enligt vid var tid gällande lagstiftning, för att öppna bankkonto.

UTSE EN PERMANENT ARRANGÖRSGRUPP

13.4

Styrelsen föreslår att stämman fattar beslut om att ge styrelsen mandat att formera en permanent arrangörsgrupp med ansvar för att initiera regelbundna medlemsträffar, samt att tilldela arrangörsgruppen en årlig budget för detta ändamål.

Bakgrund

Det är mycket viktigt för banken att dess medlemmar engagerar sig, samt att detta engagemang tas tillvara. Genom skapandet av ett medlemsutskott som tidigare fått i uppdrag att ordna medlemsträffar påbörjade styrelsen arbetet med en mer aktiv medlemsverksamhet. Det av stämman initierade arbetet med att, genom en för ändamålet formerad arbetsgrupp, utforska hur ett större medlemsengagemang kan uppnås ledde till en från styrelsen oberoende arrangörsgrupp som tagit initiativ till att arrangera dels ett antal medlemsträffar under våren och dels det seminarium som kommer hållas dagen före stämman.

I sin slutrapport till styrelsen har arbetsgruppen för medlemsengagemang konstaterat att det finns behov att hitta formerna för en mer formell arrangörsgrupp som kan ta ansvar för att initiera regelbundna medlemsträffar även framöver. För

att arbetet ska bli effektivt och funktionellt behöver gruppen ett tydligt mandat och uppdrag, samt möjlighet till samordning med den operativa ledningen. Styrelsen föreslår att en sådan grupp formeras med medlemmar utnämnda i samråd mellan styrelsen och etikrådet och inkluderande medlemmar från dessa två organ, samt att en utsedd resurs från den operativa ledningen även ingår. Sammankallande utses inom gruppen.

Uppdraget bör vara att ordna minst fyra medlemsträffar per år, med möjlighet att utöka antalet träffar vid behov. Möten och utbildningar behöver ske på en teknisk plattform som uppfyller de krav på säkerhet och sekretess som gäller för JAKs verksamhet. Teman för träffarna föreslås av arrangörsgruppen i samråd med sina respektive organ – ledningsgrupp, styrelse och etikråd. Förslagsvis kan träffarna även inkludera åiterrapportering av bankens kvartalsresultat.

Gruppen tilldelas en budget vilken kan beslutas inom ramen för bankens kommunikationsbudget i samband med budgetarbetet.

En motion är ett förslag från en medlem, eller flera medlemmar gemensamt, till föreningsstämman som till exempel avser ändringsförslag i föreningens stadgar eller reglemente. Det kan också handla om andra typer av förändringar i föreningens verksamhet som ska beslutas av föreningsstämman.

BILDA JAKS VÄNNER

JAK har med åren blivit mera av en bankrörelse och mindre av en folkrörelse. Men båda går att kombinera. Regelverk för bankrörelse, måste ju fullföljas och det är ingen att göra åt det. Men möten skulle kunna kombineras med att, efter det formella mötet, ha en annat möte för något som kallas "Jaks vänner" som har en egen ekonomi och en egen agenda. Möten skulle mycket väl ibland ska efter varandra för att bli effektivt.

I Baskien finns en kooperativ rörelse – Mondragon - med egen bank, innovations kluster, dagis, tillverkande industri, mm. Totalt över 250 företag och 80 000 medlemmar. De har funnits sedan slutet på -50 talet. De har på sätt och vis en parallell organisation förutom den formella – nästan en slags intern fackförening som styr sig själv. Det konceptet skulle kunna återbrukas. Vi skulle kunna ha en sådan som utgår från den gamla medlems servicen verksamheten med skilja ut den som en separat verksamhet.

Förslag att ta ett beslut om att bilda en separat organisation kallad "JAK:s vänner" med syfte att skapa en separat "folkrörelse" kring vår hjärtesak räntefri ekonomi.

2023-01-29 Åke Paulsson

Styrelsens yttrande

Det är intressant med exempel på hur kooperativa rörelser arbetar i olika delar av världen. Styrelsen ser att det finns ett intresse för sådan inom JAKs medlemskår och uppmanar medlemsaktiviteter som går ut på att öka och sprida dessa kunskaper.

De problem som motionärer lyfter upp tror vi dock inte löses bäst genom parallella organisationer. Det pågår ett arbete inom JAK för att skapa olika medlemskategorier, dels med syftet att undvika onödiga kostnader i banksystemet för tjänster vissa medlemmar inte vill använda, dels för att låta kostnader i högre grad bäras av de medlemmar som orsakar dem genom att använda diverse tjänster, samtidigt som den

14.1

kooperativa principen En medlem – En röst behålls. För att åstadkomma detta tror vi det är bäst med en sammanhållen organisation.

Styrelsen välkomnar dock nya lärdomar, inser att vissa saker kan drivas smidigare om de inte regleras direkt av banklagstiftningen och ställer sig inte negativ om det finns en grupp som vill dra igång en stödförening. Dock ser vi inte bildandet av en sådan stödförening som en uppgift för JAK-stämman och skulle vi ännu hellre se att sådana krafter tas tillvara för en utvecklad medlemsverksamhet inom JAK.

Styrelsen föreslår stämman besluta:

- att avslå motionen.

PENSIONÄRERS MÖJLIGHET ATT LÅNA I JAK

Efter ett över 50-årigt medlemskap i JAK och flera olika lån och ett idogt insamlade av sparpoäng har jag nu över 14 miljoner sparpoäng. Som medlem har jag tänkt att använda dessa för att få en rimligare levnadsnivå då jag nu är pensionär. Jag har en fastighet som är belånad till ca 40 % och ville överföra mitt bolån till min medlemsbank då den vanliga räntan mer än fördubblade min boendekostnad. Blev förvånad då jag fick avslag på lån trots att jag hade en bra säkerhet. Enligt en handläggare var det Finansinspektionens regler som gjorde det omöjligt. Det stämde inte enligt Finansinspektion och Konsumentverket.

Jag tycker att det är märkligt att medlemmar i JAK inte ska kunna använda sin bank för att få en rimlig levnadsnivå. Risken för banken är ju i det närmaste obefintlig då säkerhet finns i fastigheten.

Jag vill att stämman tydliggör bankens policy att banken är till för medlemmarna och att bankens medlemmar ska kunna använda bankens möjligheter för att kunna skapa en dräglig levnadsstandard oavsett ålder.

Om stämman inte instämmer i ovanstående ska det tydligt framgå att det inte är någon mening att vara medlem i banken

14.2

och knepa ihop sparpoäng om du tänker dig att använda ditt medlemskap och dina sparpoäng när du blir pensionär.

Att banken nu har höjt räntan så att den överstiger andra bankers gör att en undran väcks om JAKs policy om att arbeta för en räntefri ekonomi.

Om stämman anser att JAK inte längre ska arbeta för en räntefri ekonomi måste mycket text och villkor uppdateras..

2023-02-01 Svenåke Kjellström

Styrelsens yttrande

En grundläggande tanke med JAK är att medlemmar ska kunna hjälpa varandra till ekonomisk frigörelse genom lån till rimliga kostnader. Alldeles särskilt bör ju detta gälla dem som under en lång tid har varit trogna medlemmar. Det går dock inte att bortse från att det finns vissa krav på finansmarknaden vad gäller säkerhet och betalningsförmåga för att få ett lån. Detta regleras i lagstiftningen och även om det finns visst utrymme för olika bedömningar går dessa kriterier inte att tänja hur långt som helst, inte ens när en långtida medlem ansöker om lån.

Det är varken lämpligt eller möjligt att i ett motionssvar gå in på ett enskilt låneärende, men generellt är det viktigt att komma ihåg att JAK har ett ansvar att inte riskera medlemmarnas pengar, exempelvis genom att bevilja lån där grundläggande krav inte uppfylls.

Vår ambition är naturligtvis att JAKs information och villkor ska vara så tydliga som möjligt. Vi tar gärna emot konkreta synpunkter på vad medlemmar kan upplever som otydligt. Ibland tvingar lagstiftningen oss att använda vissa begrepp, men generellt vill vi skriva på ett så lättbegripligt sätt som möjligt.

Ett sådant exempel är att JAK sedan ett antal år inte längre får kalla sig Räntefri Bank. Enligt lagen definieras de kostnader en låntagare betalar till en bank som ränta. Räntan hos JAK sätt utifrån de kostnader som finns för att driva medlemsbanksamheten. Fortfarande gäller att JAK inte har några ägare som kräver vinst på investerat kapital. Ökade lagkrav har dock gjort att kostnaderna för att driva bank har ökat. Jämförelser visar dock att i dagsläget erbjuder JAK sina medlemmar bland de absolut mest fördelaktiga lånen.

Styrelsen föreslår stämman besluta

- att motionen anses besvarad.

Då en medlem tar ett lån via JAK medlemsbank avsätts en summa som låneinsats. Den låneinsatsen kan ses som en form av pant som JAK förbinder sig att återbetala efter det att lånet har slutbetalats. Dock, de senaste låneinsatserna som återbetalas är knutna till lån som slutbetalades senast år 2015. Med andra ord har JAK alltså sedan mer än sju år legat på medlemmarnas förfallna låneinsatser istället för att återbetala dem.

Istället för att ge klara besked om när dessa låneinsatser ska återbetalas har JAK under dessa år ständigt och jämt kommit med svävande svar, undanflykter, samt inte minst med direkta förolämpningar riktade till sina egna medlemmar och bankkunder. Att JAK under många års tid haft ekonomiska problem är en sak. JAK:s attityd gentemot sina medlemmar och bankkunder är dock en annan sak. Den attityd som JAK medlemsbank sedan mer än sju år uppvisat gentemot sina egna medlemmar och bankkunder är lika oförsämd som oförsvarlig.

Att Finansinspektionen bedömt JAK:s ekonomiska situation som prekär är en sak. Att ledningen för JAK använder Finansinspektionen som undanflykt för att slippa ge klara besked till sina medlemmar och bankkunder är dock något helt annat som inte har med vare sig Finansinspektionen eller JAK:s löpande ekonomi att göra.

Den ansökan som ledningen för JAK skickade till Finansinspektionen med en begäran om att få återbetala utestående låneinsatser till medlemmar som slutbetalat sina lån drogs 2021 tillbaka av ledningen för JAK innan Finansinspektionen fattat något beslut. Sedan dess finns ingen sådan ansökan inne hos Finansinspektionen. Att ledningen för JAK ändå skyller på Finansinspektionen vid kontakten med sina egna medlemmar är att ses som en undanflykt och till och med som en förolämpande fräckhet gentemot såväl JAK:s medlemmar, som låntagare, samt även mot Finansinspektionen som sådan. Varför kan inte ledningen för JAK ta ansvar för sitt ledarskap och utan omsvep erkänna att det är JAK självt som är orsaken till att låneinsatserna inte återbetalas? Varför insisterar JAK på att det är Finansinspektionen som bär skulden för den uppkomna situationen? Varför håller ledningen för JAK en patriarkal och snäsigt ton gentemot sina

egna medlemmar och bankkunder, istället för att erkänna att det är bankledningen som sådan som är ansvarig för den uppkomna finansiella situationen?

Härmed yrkas

- att den tillträdande styrelsen för JAK på sitt första styrelsemöte sänder en ansökan till Finansinspektionen om att snarast få utbetala inestående låneinsatser.
- att de inestående låneinsatser som ännu inte återbetalats ersätta med sparpoäng från det datum då lånen slutbetalats.
- att ledningen för JAK går ut med ett tydligt besked till medlemmar, bankkunder och allmänhet om att det enbart och uteslutande är ledningen för JAK som är ansvarig för den uppkomna situationen, samt att man slutar skylla på Finansinspektionen för att inte de förfallna låneinsatserna återbetalats.
- att ledningen för JAK omedelbart slutar hävda sin ”rätt” att unilateralt och utan kontakt med sina bankkunder självständigt kan använda förfallna låneinsatser som sina egna pengar.
- att JAK slutar hävda att den saknar redovisningsskyldighet gentemot dem som väntar på att få dessa förfallna låneinsatser återbetalda, samt tydligt redovisar varför den uppkomna situationen uppstått och varför den ännu inte åtgärdats.
- att JAK omedelbart slutar lansera sig själv som ”den goda banken”, eftersom detta inte är sant och eftersom detta flagranta skönmålande och ogrundade självförhärligande fläckar ner JAKs rykte, samt underminerar JAKs trovärdighet som medlemsbank.

2023-01-31 Erik Tängerstad

Styrelsens yttrande

JAKs styrelse och ledning är fullt medveten om, och beklagar, att många medlemmar har fått vänta länge på sina låneinsatser. Vi har vid olika tillfällen under våren 2022 och även under den senaste medlemsträffen i slutet av mars 2023 redogjort för den process som vi behöver gå igenom för att kunna återbetala låneinsatserna. Denna innebär i korthet att JAKs ledning och styrelse gör en gemensam bedömning av kapitalbehovet och den förväntade förändringen i kapitaltillförseln på medellång sikt. När bedömningen görs att tillgängligt och förväntat

tillfört kapital täcker behovet med en tillräcklig marginal görs en begäran till Finansinspektionen att få göra en återbetalning av låneinsatser. Återbetalningen får endast göras om Finansinspektionen ger sitt godkännande.

Behovet av kapital bestäms i första hand av hur mycket banken har lånat ut för olika ändamål till sina medlemmar. Tillförseln av kapital beror dels på bankens resultat och dels på intresset från lånande medlemmar att skjuta till frivilliga överinsatser. Att vi inte har kunnat betala tillbaka låneinsatser i takt med att de har förfallit, och att vi såg oss tvingade att under våren 2022 dra tillbaka den senaste ansökan om återbetalning, är resultatet av två utvecklingar under de senaste åren.

Det första är de finansiella utmaningar JAK har mött dels till följd av behovet av att investera i system och kompetens för att möta de höga krav som ställs på en bank, oavsett storlek, och dels till följd av det extrema lågränteläge som har rått under de senaste åren. Det senare har inneburit att banken successivt har förlorat volymer på utlåningssidan, då medlemmar valt att ta lån i andra banker, och tillsammans med de nödvändiga investeringarna i kompetens och system har detta lett till stora förluster för JAK, vilket har påverkat bankens egna kapital negativt.

Det andra är Finansinspektionens beslut i december 2021 att den kapitaliseringsmodell som JAK använt dittills, främst i form av obligatoriska låneinsatser, inte längre kunde godkännas. Till dess att en ny kapitaliseringsmodell var framtagen, beslutad av stämman, godkänd av Finansinspektionen och sjösatt genom att erbjuda lånekunder en ränterabatt om de bidrog med kapitalisering av JAK, visste vi inte på vilket sätt den nya modellen skulle kunna bidra till att säkra kapitaliseringen av JAK över tiden. Att under den osäkerheten ligga kvar med den begäran om godkännande för återbetalning av kapital som vi hade skickat in till Finansinspektionen skulle både ha varit oförsiktigt och riskerade med stor säkerhet att leda till ett nekande svar från Finansinspektionen givet den osäkerhet som rådde kring om och hur JAK skulle kunna generera tillräckligt kapital på sikt.

Efter att kapitaliseringsmodellen nu är införd, och lånande medlemmar har börjat välja om de vill bidra till JAKs kapital eller ej, kan vi konstatera att en stor andel av nya medlemmar

och låntagare väljer att bidra med kapital. Detta tillsammans med det förbättrade ränteläget, en ökat kostnadskontroll och andra aktiviteter som bankens ledning har påbörjat gör att vi nu har påbörjat processen för att kunna skicka in en ny begäran om möjlighet att göra ännu en återbetalning av låneinsatserna genom att starta upp den möjlighet till överlåtelse av avgifter som beslutades om vid förra stämman. Genom denna kommer väntande insatser att, inom ramen för ett av Finansinspektionen godkänt belopp, kunna återbetalas med nya insatser som betalas in av nya låntagare.

Som framgår av denna beskrivning är beslutet att återbetala låneinsatser något som ytterst styrs av Finansinspektionen och är därmed inte något som stämman råder över.

Styrelsen svar vad gäller delar av motionen som handlar om hantering av återbetalning av insatser är därför att:

- första att-satsen anses besvarad.
- att-sats 3 och 4 avslås.

För motionärens övriga att-satser svarar styrelsen följande:

Den operativa ledningen har under en tid diskuterat möjligheten att ge medlemmar som väntar på återbetalning av låneinsatser sparpoäng i förhållande till beloppet storlek och den tid de väntat. Ett sådant system är under framtagande.

Styrelsen anser därför att:

- att-sats 2 anses besvarad.

De sista två att-satserna, som berör utformningen av bankens profil, anser styrelsen vara av operationell karaktär och därmed inte heller något stämman som bör besluta om genom en motion.

Styrelsen föreslår därför att:

- de två sista att-satserna avslås.

Arvoderingsregler 2023

Vid årsstämman 2021 antogs en för föreningen ny arvoderingsmodell, på förslag från valberedningen. Modellen utgår från följande principer:

- Arvodringen baseras på en faktor i relation till index (PBB), och den beskrivs specifikt för ordinarie styrelseledamot
- För varje organ fastslås ordinarie ledamots arvodering i relation till arvoderingen av ordinarie ledamot i styrelsen

- För roller inom organen fastslås arvoderingen i relation till ordinarie ledamot i samma organ
- Enhetlig arvodering för utskott, kommittéer och arbetsgrupper
- Utöver ovanstående eftersträvas även enkla siffror, och belopp avrundas uppåt.

		2023			2022		
		PBB	Arvode	Mot fg. år	Total (SEK)	Total (PBB)	
Styrelse	Ordförande	1 x 2	2,94	154 400 kr	+ 12 300 kr	142 100 kr	2,94
	Vice ordförande	1 x 1 1/4	1,84	96 500 kr	+ 7 700 kr	88 800 kr	1,84
	Ledamot	1 x 1	1,47	77 200 kr	+ 6 100 kr	71 100 kr	1,47
	Arbetsgrupp	1 x 1/8	0,18	9 700 kr	+ 800 kr	8 900 kr	0,18
	Totalt			907 700 kr	+ 143 400 kr	764 300 kr	
	Medel (u. Till.)					75 033 kr	
Lekm:revi sor	Ordinarie	1/2 x 1	0,74	38 600 kr	+ 3 000 kr	35 600 kr	0,74
	Suppleant	1/2 x 2/3	0,49	25 800 kr	+ 2 100 kr	23 700 kr	0,49
	Totalt			64 400 kr	+ 5 100 kr	59 300 kr	
Valberednin g	Medel					29 650 kr	
	Samman kallande	1/2 x 1 1/2	1,10	57 900 kr	+ 4 600 kr	53 300 kr	1,10
	Vice sammankallande	1/2 x 1 1/4	0,92	48 300 kr	+ 3 900 kr	44 400 kr	0,92
	Ledamot	1/2 x 1	0,74	38 600 kr	+ 3 000 kr	35 600 kr	0,74
Etikråd	Totalt			222 000 kr	+ 17 500 kr	204 500 kr	
	Medel					40 900 kr	
	Samman kallande	1/4 x 1 1/2	0,55	29 000 kr	+ 2 300 kr	26 700 kr	0,55
Nom:kom mitté	Ledamot	1/4 x 1	0,37	19 300 kr	+ 1 500 kr	17 800 kr	0,37
	Totalt			106 200 kr	+ 26 100 kr	80 100 kr	
	Medel					20 025 kr	
Nom:kom mitté	Samman kallande	1/8 x 1 1/2	0,28	14 500 kr	+ 1 100 kr	13 400 kr	0,28
	Ledamot	1/8 x 1	0,18	9 700 kr	+ 800 kr	8 900 kr	0,18
	Totalt			33 900 kr	- 6 200 kr	40 100 kr	
Totalt	Medel					10 025 kr	
	Totalt			1 334 200 kr	+ 185 900 kr	1 148 300 kr	

Figur 1: Förslag på arvodering för 2023

JAK

MEDLEMSBANK

JAK Medlemsbank, Vasagatan 14

Box 216, 541 25 Skövde

Tel: 0500-46 45 00

Fax: 0500-46 45 61

jak@jak.se

jak.se